

14de Marg.

1883.

26de Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af S. Thronsen.

15de November. — 21de Hefte.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synedes Bogtrykkeri.

Entered at the P.-O. at Decorah as 2nd class postal matter.

„For Hjemmet“

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

Det indeholder et afvælgende og omhyggelig udvalgt Læsestof, bestaaende af historiske Skildringer, Efterretninger om Opfindelser og Opdagelser, Missionsberetninger, Reisebeskrivelser, Skildringer af Lande og Folk, Dyre- og Planteliv samt

Fortællinger, Digte, Gaader og Blandinger.

Det udfommer med to Aar i Omflag to Gange om Maanedn (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forskud. Dermed er ogsaa Portoen betalt. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit. Penge sendes helst i Money Orders, Drafts (helst paa Chicago) eller Registered Letters, da Posterne ikke overalt ere sikre. Nye Subscribenter behage at melde sig snarest muligt.

Adresse: A. Thronhjens, Box 1014, Decorah, Iowa.

Vil man benytte anden Mand's Hjælp til at indsende Penge, da se til, at Vedkommende er paalidelig.

7 forudbetalte Exemplarer sendes 1 Aar for \$12.00.

 Real Estate for Sale. I have for Sale Town property and improved Farms and can suit almost any kind of wants in this line. The said property is situated in and around the City of Decorah, Winnesheik Co., Iowa. Prices low and terms to suit purchaser.

Apply to
(13 t. f.)

E. P. Johnson,
Office in Adams Block, Decorah, Iowa.

J. J. D. Gremm

følger

**Pianoer, Orgler, Violin-Strenger, Sy-Maskiner,
Olie, Naale etc.**

af bedste og billigste Slags, saa billigt, som det kan sælges.

Se ind til ham, førend De afflutter Handel med
nogen Anden.

 **Pianoer og Orgler stemmes, og Arbeidet garan-
teres.**

Office i E. W. Shepards Juveler-Butik, en Dør Syd for Leonards
Bog-Store ligeoverfor Postofficeet
1 y

DECORAH, IOWA.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

14de Aarg.

15de November 1883.

21de Hefte.

Til Grindring om Luthers Fødsel den 10de November 1483.

Der var en Tid, da Paven var Sol,
Og Keiseren kun var en Maane,
Da Verden dyrked „den hellige Stol,“
Som turde en Keiser forhaane.

Hvad Paven med formørket Fornuft
Fandt paa, holdt Verden i Age;
Naar Sandhedstrangen skaffed sig Luft,
Saa fulgte der Baal og Stage.

De Fromme sad i Jammer og Nød:
At tvivle, at trælle og frygte —
Det var den Trøst, som til Hjerterne flød
Fra Skinnet af Bwernes Lygte.

Det var saa strengt med Drikke og Mad
Paa Pavens de hellige Dage;
I Kirken selv som en Guddom han sad
Og kunde Alverden bedrage.

— Hvor kunde Paven drive slikt Mord?
 Hvor kunde han Kirken da binde? —
 Den havde mistet Guds hellige Ord
 Og førtes af Løgnen i Blinde.

Guds rene Ord, det Frihedens Værn,
 Den slap i Lunkenheds Tide;
 Som Samson, blind, ved Philisternes Kværn
 Den da maa i Lænkerne slide.

Tak ske Gud Fader, Guds Søn og Mand,
 Som saa til Jorden, den arme,
 Som løste Folket af Djævelens Baand
 Og vilde sig atter forbarme!

En Engel gjennem Himmelen fløi
 Med evigt Budskab det glade
 Til Jordens Folk, baade Ringe og Høi,
 Som hidtil i Mørket sade.

Da var det, Martin Luther blev født,
 Fra Herren saa herlig en Gave:
 Thi Bibelordet, af Paven forstødt,
 Han skulde af Gruset opgrave.

Han slog mod Løgnen mægtige Slag
 Og pegte paa Skriftens Tale,
 Da kom fra Himlen der atter en Dag
 Med Glands over Bjerg og Dale.

Nu gjælder kun Guds hellige Ord,
 Og Ordet skal Ordet forklare.
 Tro det, o Sjæl, saa skal du paa Jord
 Befries fra Djævelens Snare.

Betænk det Mulm, den grusfulde Nat,
 Som fulgte af Menneskers Drømme,
 Bevar som Verdens dyreste Stat
 Det Ord, som Alverden skal dømmе!

Forlængst har Luther vundet sin Sag
 Og er nu i Himmelen hjemme.
 D maatte Kirken til yderste Dag
 Hans Lære da aldrig forglemme!

— n.

Helenas Familie.

(En Fortælling om Rom i det første Aarhundrede.)

(Fortættelse.)

XXVII.

Hævneren.

Hegio red langsomt og i god Ro og Mag afsted. Vaade han og hans Hest vare udmattede af Anstrengelsen og det lange Ridt, og desuden fordybede han sig med Velbehag i Tanken paa den fuldkomne Hævn, han havde taget. Meget var allerede udrettet, og mere stod tilbage; endnu var der Straffen, som brugtes til de Kristne i Vatikanets Haver: Tanken var sød for en Sjæl som hans. Han tænkte ogsaa paa Andre, paa hvem han vilde hævne sig. Officeren havde behandlet ham med Overmod, han havde fornærmet ham, han havde nolet i Udførelsen af sin Bligt; ogsaa han skulde straffes. Og Labeo selv skulde falde — og Cineas, — alle hans Fiender.

Han lod Bidstet hænge slapt ned, medens han fordybet i alle disse Tanker langsomt red igennem Byen og nærmede sig til Esquilinerhøien, hvor Ti-

gellinus's Yndlingsresidentens laa, og hvor han agtede sig hen. Den brede, aabne Plads, som var ryddet for at standse Flammernes Fremgang, laa der endnu bedækket med Grus. Det var ganske mørkt, da Hegio red hen over Pladsen. Bludselig styrtede en mørk Skikkelse forbi ham, og førend han kunde faa Tid til at give sin Hest Sporerne, eller endog blot til at tænke derpaa, greb en mægtig Haand ham i Struben og drog ham ned fra Hesten. Denne sprang forstreckt frem og galloperede afsted saa hurtig som Vinden.

Stødt ved Faldet, halv kvalt af sin utjendte Angribers faste Greb, laa Hegio paa Jorden; men Stød og Kvælning vare forglemte under den dødelige Frygt, der jagede igennem hans Sjæl; thi han havde i Grunden det mest kristragtige Hjerte, som nogensinde kunde bo i et Menneskebryst. Han var af dem, som kan dø af Frygt, og nu sølte han sig aldeles som lamslaaet.

Han prøvede at fremgispe bønfoldende Ord; men forgjæves. En Haand holdt fast i hans Strube, og en anden samlede omkring hans Liv for at løsne det kostbare Belte, som omgav det. Et Dieblif løsnedes Grebet paa hans Strube. „Spar mig!“ raabte han. „Jeg vil give dig Guld, hvis du onsker det. Jeg er en keiserlig Officer. Tag dig i Agt for at tilføie mig noget Ondt! Du vil komme til at bøde derfor. Jeg vil betale dig, hvad du forlanger; sig blot, hvad du vil.“

Det eneste Svar, han fik, var, at en tæt Bandage, dannet af hans Belte, blev tvunget omkring hans Mund og ind i den, ligesom en Knebel, og bundet fast omkring ham, saa han ikke var i Stand til at frembringe en Lyd. Hans Angriber vendte ham derpaa omkring paa Ansigtet, satte sig paa hans Skulder, greb hans Arme og tvang dem bagover og bandt dem fast der med sit eget Belte. Hegio sølte sig som et BARN i sin Fjendes Haand. Denne reiste sig nu, tog et fast Tag i ham og bød ham at staa op, hvorpaa han uden et Ord stødte ham afsted foran sig. Med en Følelse af Lettelse saa Hegio, at de vendte sine Skridt henimod Esquilinum; men Frygten betog ham atter, og en bange Aelse, da han saa, at han blev dreven hen til Ruinere af Labeos Hus.

Murene der vare for Størstedelen nedfaldne, men paa en Side hævede de sig endnu til den halve Høide, og hen under Skyggen deraf sølte Hegio sig tvungen, ude af Stand til at tale eller gjøre nogen Modstand. Endelig standfede de foran en Aabning, der førte ned til en Hvelving under Huset. Trinene vare endnu bedækkede med Aske og Grus, og det dybeste Mørke stirrede dem imøderne. Et Dieblif kjæmpede Hegio imod, men hans Modstanders Kraft var

ham for stor; han blev tvungen til at stige ned lige til Bunden, hvor han sølte sig trukket afsted et godt Stykke ind i det uigjennemtrængelige Mørke. Hans Frygt blev større end nogensinde. Disse Dieblifke sølte han ret Dødens Bitterhed.

Nu fik han Befaling til at lægge sig ned. Han for sammen og negtede; men i næste Dieblif blev han heftig kastet til Jorden, og hans Modstander holdt ham under sig.

„Jeg er i Begreb med at tage bort din Knebel,“ sagde en streng og frygtelig Stemme i en raa, udenlandsk Akcent, der var ganske fremmed for Hegio; „men jeg holder en Dolk ved dit Hjerte, og hvis du ytrer et eneste Skrig, dør du. Svar mig, og sig ikke ellers et Ord!“

Knebelen blev derpaa taget bort.

„Spar mig!“ gispede Hegio. „Hvis du vil have Guld —“

„Ei Skyngel, eller du dør. Svar mine Spørgsmaal!“ sagde den strenge, dybe Stemme.

„Hvad onsker du?“

„Damen og Gutten.“

Bed disse Ord hortes et Udraab i den mørke Hvelving. Hegio for sammen og udstødte et Skrig; men hans Modstanders Tag i hans Strube blev fastere.

„Skyngel! dersom du striger igjen, dør du!“ raabte hans Fjende, og idet han holdt ham endnu fastere, prøvede han at gjennemtrænge Mørket med sit Blik. „Hvem der nærmer sig, dør!“ raabte han.

„Hvem er her?“ spurgte en Stemme, der var baade Hegio og Galbus vel bekendt. Galbus gav et Glædesraab; Hegio sølte en ny Dødsghysen.

„Herre! Ven! Labeo!“ raabte Galbus. „Vi have ham her. Jeg ved, hvor de ere. Alt er ikke tabt endnu.“

„Hvad mener du?“ sagde Labeo med skjælvende Stemme. „Vil du sige mig, at der endnu kan være Haab?“

„Jeg siger Dem, vi kunne endnu frelse dem. Jeg har fulgt efter dem og feet Alt.“

„Hvor er du, min Ven, min Frelser!“ raabte Labeo, hvis Røst var halv kvalt af Bevægelse.

„Her, ved Døren til Vinkjælderens. Her, kom her, og del min Glæde, thi vi have fanget ham.“

„Fanget hvem?“ spurgte Labeo i Forvirring, idet han kom nærmere og berørte Galdus's Skulder. „Hvem er det, du har bragt hid?“

„Hegio.“

Ved dette udstødte Hegio atter et Sfrig.

„Ei, Skurk! — skal jeg stode Dolken i dit Hjerte?“ hvistede Galdus hæst.

„Har du den Slange?“ sagde Labeo bittert. „Gjør hvad du vil med ham. Det er mig ligegyldigt, hvordan du behandler ham. Men o, min ædle Ven, min Søns Redningsmand, kom, lad os ile! Hvis du ved, hvor de ere, saa lad os frelse dem nu eller dø; lad os ikke spille Tid!“

„Bent et Dieblif. Jeg maa spørge denne Hund om Noget,“ sagde Galdus.

„Svar mig!“ raabte han bydende, idet han vendte sig til Hegio. „Vil du levere Damen og Gutten sikkert tilbage, naar jeg sparer dit Liv?“

„Ja, ja!“ raabte Hegio ivrigt; „lad mig blot gaa, og jeg sværger, at før Midnat —“

„Dunrian! Det er ikke, hvad jeg spørger om. Lade dig gaa! Nei, nei, — ikke førend Damen og Gutten staa frie foran os.“

Hegio stønnede.

„Giv os en Befaling til Bagten at løslade dem, og hvis de blive udleverede

til os, ville vi komme tilbage og fri dig.“

Hegio stønnede atter.

„De ville ikke adlyde en Befaling fra mig. Men lad mig blot faa tale med Tigellinus.“

„Aldrig. Du kommer ikke herfra, førend de ere frigivne. Din Ordre vil altsaa ikke kunne fri dem?“

„Hvad kan du da gjøre?“

„Lad mig tale med Tigellinus, og jeg vil søge at overtale ham.“

„Dette er kun at spille Ord!“ raabte Labeo. „Han taler sandt; han har ingen Magt. Han er ikke bedre end en Slave. Forlad ham, og lad os haste affted.“

„Sig mig da,“ sagde Galdus, hvor mange Soldater er der i Huset?“

„Hvilket Hus?“

„Svar mig, og gjør ingen Spørgsmaal! — det Hus, hvor de ere inde-spærrede.“

„Blot to.“

„De to, som bleve efterladte der? Var der ingen Andre før?“

„Nei.“

„Hvis jeg finder, at du har bedraget mig, vil det blive værre for dig.“

„Det er sandt,“ stønnede Hegio; „der er blot to.“

„Affted da!“ raabte Labeo. „Vi spille Tiden med denne Usling. Lad os ile!“

„Bent et Dieblif,“ sagde Galdus. Derpaa kneblede han atter Hegio, bandt hans Fødder tæt sammen i en Stilling, som satte ham aldeles ud af Stand til at gjøre nogen Bevægelse, løftede ham op i sine Arme og bar ham endnu længere ind i Hvalvingen til det Sted, hvor Vinkjælderens havde været. Døren var bleven brækket af sine Hængsler og laa paa Gulvet, men Galdus løftede den op paa sin Plads, sæstede Lænten,

som endnu var der, ved en Bolt, og gjorde Kjelderummet til et fuldkommen sikkert Fængsel. Derpaa ilede de begge afsted, og Galbus viste Veien. „Er De bevæbnet?“ spurgte han, da de vare komne op af Hvælvingen. Labeo viste ham sin Dolk.

„Det er godt. Vi ville behøve den.“

Med hurtige Skridt toge de nu Veien hen mod Campus Martius og naaede omsider Huset. Ved Skinet af Maaenen, der netop var i Opgaaende, saa de de to Soldater staa ved Døren, og da disse saa de Kommende, reiste de sig i sin fulde Høide og spurgte, hvad de ønskede.

„Jeg er Sulpicius Labeo, af Prætorianergarden, og jeg er kommen for at tage ud de Fanger, som ere indespærrede her.“

„Deres Fuldmagt?“ sagde den ene af Bagten.

„Her er den,“ sagde Galbus, idet han greb ham i Struben og kastede ham til Jorden. Labeo greb den Anden og holdt ham fast.

„Sig ikke et Ord, eller du dør!“ sagde han strengt.

Manden var taus. Efter en kort Kamp lyffedes det Galbus at binde sin Modstander, saa han laa ubevægelig paa Jorden. Derpaa bandt de den Andens Hænder.

„Hvor ere Fangerne? Sig det, eller du dør!“

„Jeg vil ikke sige det, medmindre I love at spare mit Liv,“ sagde Manden.

„Dumrian! Vi kunne lettelig finde dem. Men jeg ønsker ikke dit Liv. Tag Nøglerne og vis os Veien!“

„Mine Hænder ere bundne,“ sagde Manden; men Nøglerne ere i min Lomme. Tag dem, og jeg vil vise Eder Veien.“

De traadte ind i Huset. Galbus tog

Lampen, og efter saa Diebliske standsede de foran en Dør, som Labeo med skjælvende Haand aabnede. Han tog Lampen og lod Galbus blive ved Døren for at passe paa Soldaten. Alt var stille, da han traadte ind; men han saa et Syn, der bragte hans ængstede Hjerte til at banke hoit af Glæde. Der paa Gulvet paa en Bunt Straa laa hans elskede Hustru med Sonnen i sine Arme, ikke fortviolet og stræffslagen, men i en rolig og dyb Søvn.

Labeo høiede sig ned og kysede dem, og hede Taarer faldt paa hans Hustrus Ansigt. Hun for sammen, vaagnede og udstodte et Skrig. Labeo tog hende i sine Arme.

„Du er frelst! I! I! I!“

„O, min Gud, du har hørt mine Bønner,“ raabte Helena, idet hun klyngede sig til sin Egtesfælle.

„Hø! Skynd dig!“ sagde Labeo hurtig. Han tog Marcus op, og denne vaagnede og fandt sig i sin Faders Arme. Men der var ikke Tid til Ord. Labeo ilte ud med Gutten, fulgt af sin Hustru.

„Galbus“, sagde han, „fæt begge Soldaterne ind i dette Rum og stæng Døren.“

Galbus gjorde saa, og de ilede afsted.

„Hvor gaa vi hen?“ spurgte Galbus.

„Til Ratakomberne.“

Veien did gik for det Meste gennem de brændte Distrikter, der endnu ikke vare gjenopbyggede; Alt var øde og tyft der, og de mødte ikke et Mennekte. Helena folte sig snart saa træt, at hun ikke kunde komme frem; de sidste Timers voldsomme Sindsbevægelser havde været altfor meget for hende. Labeo gav derfor sin Søn til Galbus og tog selv Helena i sine Arme, hvorpaa de fortsatte sin Vandring, indtil de omsider naaede det Sted, hvor de Kristne havde sin Medgang til Ratakomberne, og som Ci-

neas en Gang havde udpeget for Labeo. En Mand stod i nogen Afstand, og da de kom nærmere, traadte han hen til dem og spurgte venligt: „Hvem ere I?“

Labeo, som ganske rigtig antog ham for En, der holdt et Slags Udtog for Flygtningerne dernede, svarede strax: „En af os er en Kristen og søger Sikkerhed her. Kan du vise os Veien? Kjender du Julius, saa før mig til ham.“

Uden et Ord steg Manden ned, og de Dørige fulgte. Da de naaede Bunden, tændte han en Fattel og førte dem igjennem de bugtede Gange til de kom til et Sted, hvor to eller tre Mænd sov. En af disse vækkede han. Det var Julius, og han saa op med en forvirret Mine.

„Labeo! Hvad! De har bragt hende hid alligevel. Gud være lovet!“

„Kan De finde et Sted, hvor hun kan hvile?“ spurgte Labeo.

Julius beredte sig strax til at vise dem et saadant Sted og tog Markus fra Galdus, der sagde, at han havde Noget, han gjerne vilde udrette i Byen, og derfor bad deres venlige Beviser at føre ham til Udgangen igjen. Labeo lagde i sin Tver for at skaffe Helena en passende Hvileplads neppe Mærke til dette, og først senere tænkte han paa, hvad Galdus vel kunde have at gjøre, der var ham saa magtpaaliggende.

Julius førte dem til Lydia, og den unge Pige kunde neppe finde Ord til at udtrykke sin Glæde over, at Helena var i Sikkerhed. Træt og udmattet faldt denne snart i Sovn, og Markus med hende, og nu først fortalte Labeo Julius Alt, hvad der var hændt.

„De har sandelig havt nok at gjenne-gaa i disse saa Timer, siden jeg saa Dem da,“ sagde Julius. „Men hvorledes kunde det hende, at De og Galdus traf sammen paa hint Sted?“

„Jeg gif did opfyldt af Raseri og Hævntanker for at oppebie Morgenen,“ sagde Labeo. „Det var min Hensigt at gaa til Keiseren og bede om min Hustru og min Sønns Liv, og hvis han negtede, vilde jeg stikke min Dolk først i ham og derpaa i mig selv. Galdus havde sine egne Planer og kunde have befriet dem alene uden min Hjælp. Jeg ved rigtig nok ikke, hvor han da vilde have skjult dem; maaste i hin Høveling; ja, det har vist været hans Tanke.“

„Og hvor gif Galdus hen nu?“

„Han gif! — Ah, Hægio! Jeg ser din Skæbne! Ja, Britten vil ikke lade sig narre for sin Hævn.“

„Hvad mener De?“

„Galdus kan kun være gaaet for at tage Hævn over Hægio.“

Julius sagde Intet. Af hvad Art denne Hævn vilde blive, kunde Ingen af dem have nogen Forestilling om. Barbaren havde sine egne Veie.

Labeo kunde ikke sove. Omværlingen fra Fortvivlelse til Glæde og Haab havde været for voldsom for ham; i Tanken paa den nærværende Sikkerhed forglemte han ganske Fremtiden og Mørket og Fugtigheden og de raa Klippevægge, der omgave ham. En stor Glæde fyldte hans Sjæl, og det var, at han havde reddet sin Hustru og Søn fra Døden paa Baalet.

Da Galdus forlod Katakomberne, vandrede han med hurtige Skridt tilbage til Byen. Det var nu mere end tre Timer over Midnat, og Maanen skinnede klart. Midt under sine Bedrifter den foregaaende Del af Natten havde han haant mange Tanker i sit Hoved. Han vidste, til hvilken Død Hægio havde dømt Guiten og hans Moder, — til Døden paa Baalet. En Gang før havde han villet brænde dem, og Galdus har endnu Mærker efter de Flammer, han

den Gang havde optændt. Han havde tænkt over alt dette og i sin vilde Barbarsk had havde han lagt en Plan til Hegios Straf, som nu skulde udføres. Han naaede Esquilinum og Ruinerne af Labeos Hus, og Synet af dem tjente kun til at forstærke hans Hævntørst. Hvelvingen var mørk og taus. Tænk, om han skulde være bleven berøvet sit Bytte! — Hvis en Jernhaand som hans kunde have skjælv, vilde den have gjort det, da han i sin Iver samlede efter Rænken og Bolten paa Døren til Vinhælderen. Alt var urørt. Han rev Døren op og sprang ind. Der laa hans Offer endnu, og han slæbte ham ud i den ydre Hvelving. Hegio kunde Intet sige, og det kunde ogsaa være det samme; Galbus's Natur var ubøielig, og ingen Bønner vilde have hjulpet. Han løste Hegios Arm og trak af ham hans Overkjole, der bar Tegnene paa, at han var en Tjener af det keiserlige Hus. Denne lagde Galbus tilside, trak derpaa af sin egen Tunika og iførte Hegio den, hvorefter han klædte sig selv i dennes Overkjole.

Hegio gjorde, medens hans Arme vare frie, et fortvivlet Forsøg paa at befri sig fra Kneblen; men Galbus befalede ham strengt at lade det være og viste ham sin Dolk. Da loftede han hånfaldende sine Hænder, men til ingen Nytte. Galbus tog dem og bandt hans Arme igjen tæt fast paa Ryggen. Derpaa løste han hans Fodder, og, idet han tog et fast Tag i ham, drev han ham ud af Hvelvingen, nedad Høien, over den øde Plads og henimod Campus Martius. Hegio gjorde ingen Modstand. Han troede, at han blev ført til det Hus, hvor Helena og Markus vare indespærrede, for at bistaa ved en eller anden Plan til at befri dem. Men til sin Overraskelse saa han sig ført forbi Campus Martius

og henimod Tiber til den Bro, der førte over til Vatikanet.

De gik over Broen og naaede Indgangen til Haverne. Her bleve de standse af Vagten.

„Jeg bringer her en Kristen, som er fængslet i Nat og beordret til øieblikkelig Eksekution,“ sagde Galbus.

Bed disse Ord for Hegio vilde tilbage; men Galbus holdt ham fast, og Soldaterne traadte frem og grebe ham.

„Han skal iflædes tunica molesta og brændes.“

„Naar?“

„Øieblikkelig.“

„Hvem er du, og hvor er din Fuldmagt?“

„Her“, sagde Galbus, idet han fremviste en Ring, som han havde taget af Hegios Finger. Soldaterne saa paa den, men syntes ikke at finde noget Tegns paa hans Fuldmagt i den. Dog Galbus's Dragt viste, at han maatte være en Person, som havde nogen Autoritet.

„Hvem er du?“

„Hegio,“ svarede Galbus, „af det keiserlige Hus. Denne Mand er beordret til øieblikkelig Eksekution, og jeg har at vente og se at den bliver udført.“

Soldaterne antog, at Alt havde sin Rigtighed; det var saa ganske almindeligt for dem, at en Kristen blev bragt did for at brændes, og uden videre Spørgsmaal førte de Hegio bort og nedstrev det Navn Galbus gav Fangen: „Galbus, en Britte.“

Den rette Galbus blev nu for at se den falske Galbus lide Straffen for sine Forbrydelser. Scenen vakte ingen Rædsel i hans Sind; han havde seet lignende før. Han havde seet de frygtelige Skuespil, Druiderne opførte, naar de indbrændte Snese af ulghæslige Mennesker i flettede Bur. Han havde seet sine egne Slægtninger lide paa den Maade, og

det gjorde intet Indtryk paa ham nu at se en Fiende dø en saadan Død.

Den elendige Hegio kunde Intet sige eller gjøre. Hans Ansigt udtrykte den dybeste Sjælehaal — et Udtryk, som kun fyldte Galbus med Glæde og Triumph.

Offeret blev indspøbt paa den almindelige Maade og bundet til Pælen, og derpaa blev Baalet antændt og Flammerne hvirolede sig i et Dieblit omkring Hegio.

XXVIII.

F r i h e d .

Cineas havde imidlertid været ganske uvidende om Alt, hvad der var foregaaet. Nedsunken i Sorg og Forsærdelse over den overhængende Ulykke, vidste han intet Middel til at afvende den. Da Labeo havde forladt ham, vedblev han i flere Timer at gaa med forslagte Arme og rastløse Skridt op og ned, stræbende forgjæves at udtænke en Maade paa hvilken han kunde udfri de Fængslede. Omfider folte han sig ude af Stand til længere at tænke eller at udholde sin Elendighed. besteg sin Hest og red til Rom. I sin Fortvivlelse besluttede han at gjøre, hvad han ikke vilde have gjort for at frelse sit eget Liv: appellere til Tigellinus.

Det var tidlig om Morgen, da han naaede Rom, og han red til Keiserens Hndlings Hus. En Skare af Ansøgere havde allerede besat Dørene, ventende for at gjøre sin Opbartning, og Cineas trængte sig frem imellem dem og formaade ved klækelige Stikpenge Tjenerne til at vække Tigellinus og frembære hans Begjæring om en Samtale.

Intet kunde maasse have givet Tigellinus en større Fryd. At Cineas, Nero's Hndling, den aandrige og forstandige, den dydige og stolte Cineas, den

Mand, der indtog en Stilling, som han selv aldrig kunde opnaa, at en saadan Mand kom som Supplikant til ham, var i Sandhed kildrende for hans Forfængelighed. Han saa, vor tungt Stødet havde været, siden det havde knust en Mand som Cineas. Han var ivrig efter at se ham og ilede ud i den store Hal, hvor han var indladt. Cineas hilste ham alvorligt. Han var bleg, men rolig og værdig. Der var ingen frygtfuld Underdanighed i den stolte Megakleids Opførsel, men en vis op høiet Overlegenhed, der smagte Tigellinus som Galde og Malurt.

Cineas fremførte sit Grinde. Efterat have gjort Undskyldning for sin Paa-trængenhed saa tidlig, sagde han: „Det gjælder Liv og Død. Min Søster og hendes Barn ere fængslede; jeg ønsker at redde dem og kommer til Dem. Ingen kjender Deres Magt bedre end jeg. Sig, hvad De ønsker skal blive gjort, og jeg vil gjøre det.“

Tigellinus's Dine sænkede sig for Cineas's rolige, gennemtrængende Blik.

„De ere Statens Fanger,“ svarede han. „Loven har Magt over dem. Hvad kan jeg gjøre?“

„De forstaaer mig ikke,“ sagde Cineas. „Jeg ønsker til Løskjøbe dem for enhver Pris, og derfor kom jeg hid.“

„De kunne ikke Løskjøbes. De maa appellere til Staten, ikke til mig.“

„Deres Liv er mig mere værd, end tusinde andre,“ sagde Cineas, uden at tage Hensyn til Tigellinus's Ord. „Jeg vil give Dem tusinde Slaver i Bytte for dem.“

„Jeg har sagt Dem,“ sagde Tigellinus, „at jeg Intet kan gjøre. De ere ikke i min Magt. De maa gaa til Keiseren.“

„De vil ikke forstaa mig,“ sagde Cineas koldd. „Har jeg ikke sagt, at jeg

vil løstjobe dem for enhver Pris?" Og han lagde stærkt Eftertryk paa disse Ord. „Jeg er rig. Rævn Deres Pris, og hvad De forlanger, vil jeg give.“

Et Dieblif sunklede Tigellinus's Dine af Pengebegjærighedens Ild, men han svarede strax: „De ved ikke, hvad De siger. Jeg eier dem ikke; de ere ikke Slaver, men Fanger. Selv om de vare i min Magt, kunde jeg ikke sælge dem. Jeg maatte prøve dem efter Loven, og, hvis de vare uskyldige, vilde jeg lade dem gaa fri.“

„Rævn Deres Pris,“ sagde Cineas fremdeles, uden at tage Hensyn til den Andens Ord. „Rævn den. Vil Millioner kunne kjøbe dem?“

Tigellinus betragtede Cineas et Dieblif og slog derpaa Dinene ned. En stærk Kamp foregik i ham. Begjærigheden var stor. Millioner vare ikke saa let vundne hver Dag. Men en stærkere Følelse reiste sig; det var Hadets og Hævntørstens, og den overmandede den første. Det vilde være værd Millioner at knuse den Mand, som han hadede saaledes. Maaste kunde omsider ogsaa alle disse Millioner blive hans, og medens Hævntørsten blev tilfredsstillet, vilde ogsaa Gjerrigheden opnaa, hvad den onstede.

Med saadanne Følelser og Tanker som disse rystede han paa Hovedet.

„Nei,“ sagde han, „jeg har ingen Magt. Dette er ikke en Pengesag, det er en Lovens Sag.“

„Millioner!“ sagde Cineas med stærkt Eftertryk.

„Nok,“ sagde Tigellinus, idet han reiste sig og prøvede at antage en værdig Mine. „De ved ikke, hvad De gjør. De prøver at krænke Loven ved at bestikke en Minister. Jeg kan ikke tillade Dem at fornærme mig ved saadanne

panærende Forslag. Jeg har sagt Dem, at disse Fanger ere i Lovens Hænder, og Loven maa have sin Gang.“

Cineas sagde Intet mere. Han forstod temmelig vel Tigellinus's Bevægelse og saa, at alle Bestræbelser her vare værre end unyttige. Uden et Ord mere trak han sig derfor tilbage.

Rangsomt og bedrovet forlod han Huset, grublende over, hvad han ellers kunde gjøre. Kunde han ikke benytte sin Rigdom paa en anden Maade? Kunde han ikke leie en Flok Bovehalse, finde ud, hvor Fangerne vare indespræde og befri dem? Bovehalserne kunde lettelig findes; Rom var fuldt af dem. Men der var mere at gjøre. Hvis han reddede Fangerne, hvad saa? Hvorhen kunde de fly? Der var rigtignok Katakomberne, men de forekom ham næsten ligesaa ilde som Døden. Derefter tænkte han paa Nero. Kunde Intet gjøres der? Skulde ikke Nero ville indrømme ham denne første Begjæring, han nogen sinde havde fremsført for ham? Det var umuligt, at Nero kunde have nogen Interesse af denne Sag; det var aabenbart Tigellinus's Verk det Hele. Nero vilde maaste i sin fuldkomne Egegylldighed for Sagen indrømme hans Begjæring. Dette forekom ham nu som den eneste Udvei.

Saa faldt hans Tanker paa Labeo og hans Dolk og hans vanvittige Kaseri. Han var gaaet for at søge Nero; han havde maaste fundet ham og i sin Fortvivlelse brugt sin Dolk mod Keiseren, som han havde truet med.

Forvirret og ubestemt red han afsted, men fandt omsider, at den korteste Maade at ende alle Tvivl paa var strax at gaa lige til Keiseren. Han vidste, at Tiden var kostbar. Det kunde ikke blive værre end det var, men maaste bedre. Ja, han vilde gaa til Keiseren. Med denne Beslutning red han henimod Broer, der

førte over Tiber til Paladset i Vatikanets Haver.

Da han kom i Nærheden af Broen, blev hans Opmærksomhed hendraget til en Person, som kom gaaende over den henimod ham. Det var en forunderlig Figur, klædt i Kostume, der tilhørte Tjenere af det keiserlige Hus, men forresten med et Udseende, der mindede om de nordlige Eguer Barbarer. Nei, han kunde ikke tage fejl af dette Ansigt; det maatte være Galbus! — Og Galbus var det. Cineas standfede mekanisk sin Hest og stirrede forbauset paa den Kommende, medens denne nærmede sig med et besynderligt, triumpherende Smil paa sit Ansigt.

„Galbus!“ raabte Cineas.

„Glæd Dem!“ udraabte den Anden.

„De ere frelste!“

„Frelste!“ gjentog Cineas. Han kunde ikke sige et Ord mere. En usigelig Følelse af Glæde strømmede igjennem ham.

„Er det virkelig sandt?“ udbrød han omsider. „Hvorledes ere de frelste? Hvor ere de, og hvad gjør du her, og hvad betyder denne Dragt?“

Cineas vilde have udgydt sig i en hel Strom af saadanne Sporgsmaal, dersom Galbus ikke havde standset ham.

„Det er farligt at staa og tale her,“ sagde han. „Vi maa ile afsted, og det hurtigt. Vi have gjort Ting i Nat, som vil bringe hele Rom til at jage efter os.“

„Reiseren?“ sagde Cineas med dæmpet Stemme, tænkende paa Labeos Trusel.

„Jeg ved Intet om ham. Vi have havt at gjøre med Mænd af en anden Sort. Men skynd Dem, — følg mig! Jeg skal fortælle Dem, hvor de ere, og hvad der er hendt.“

Med disse Ord ilede Galbus afsted med lange Skridt, og Cineas vendte sin

Hest og fulgte ham. Ikke et Ord blev talt, førend de vare komne udenfor Byen, og da fortalte Galbus ham Alt. Han fortalte, hvorledes han havde sat efter Soldaterne, og hvorledes han havde fanget Hegio; han fortalte om sit Møde med Labeo, og hvorledes de havde befriet Fangerne, og endelig om, hvorledes han havde taget Hævn over Hegio. Midt i sin Glæde gyste Cineas ved at høre om en saadan Hævn. Han saa med Undren paa denne Mand, hvis Hengivenhed for Markus gjorde ham om som en Moder mod denne, men hvis Had og Hævn var saa frygtelig ligeoverfor en Fiende.

„Hvor vil alt dette ende?“ tænkte Cineas. Denne Bedrift havde ikke været en almindelig. Ved Fangernes Befrielse var der gjort Vold imod Staten, og til denne Fornærmelse var der endnu føiet en større Forbrydelse. Med saadanne Tanter naaede han med Galbus Indgangen til Katakomberne, hvor de stege ned, og hvor Cineas gjenfandt de Kjære, som han havde troet tabte for bestandig.

Et Par Dage holdt de sig nu Alle i Ro der, og Mørket var opløst ved Glæden over at være i Sikkerhed. Men snart, eftersom de havde sat sig mere ind i denne Sikkerhed, begyndte en dyb Sorgmodighed at betage dem Alle. Hvorledes kunde et saadant Liv som dette udholdes, og hvad var det værd? Det kunde vare længe, og to saa svage Væsener som Helena og Markus vilde ikke have Andet end Døden for Dinene.

Cineas blev haablos i disse triste Stygger, hvor de Dødes Gravsteder saaes paa alle Sider. Han blev fortvivlet. Han besluttede at restituere sit Liv for at frelse dem, han elskede, om det var muligt. Hvorfor skulde han ikke gjøre det? Han havde altid været sig bevidst, at han kunde øve nogen Indfly-

delse paa Nero. Hvorfor skulde han ikke prøve den nu? Han besluttede at gjøre det.

Den tredie Dags Morgen forlod han i denne Hensigt Katakomberne. Nero var i Rom, og Cineas fandt ham i Paladset i Vatikanet. Han traadte hæft og med en privilegeret Persons Mine ind til Keiseren. Han var bestemt paa at vove Alt for at vinde, hvad han ønskede, om det var muligt. Ved sin Indtrædelse fandt han ogsaa Tigellinus der. Nero var netop kommen til Rom denne Morgen, og Tigellinus havde fortalt ham Historien om Fængslingen, om Fangerens Udfrielse og om Megios hemmelighedsfulde Forvinden. Han vidste Intet om, hvor han var bleven af. Nero saa oprørt og vred ud og saa paa Cineas med et ildevarslende Smil.

Cineas havde antaget den mest straalende og fornoiede Mine. Han havde opgjort i sit Sind til at gaa ikke blot Døden imøde, men at underkaste sig enhver Ydmygelse, nedværdige sig til enhver Art af Smigreri og ofre hele sin Selvagtelse, hvis han blot derved kunde vinde Neros Gunst til Fordel for Helena og hendes Barn, og denne Beslutning væbnede ham i alle Retninger.

„Saa“, sagde Nero tørt, „er du her tilfidsft. Hvorfor har du ikke været her før?“

Cineas undskyldte sig med, at hans Takt og Finsølelse havde forbudt ham at være paatrængende i en Tid, da Keiseren havde været i Fare og havde været optaget med at tænke paa sit Selvsforsvar og at afstraffe sine Fiender. Han kunde ikke i en saadan Tid tænke paa at gjøre Krav paa Keiserens Opmærksomhed for de Bagateller, han havde at byde ham, men han var kommen, saasnart han troede, Forholdene havde rettet sig en Smule.

Alt dette blev fremført med den gratiose Letthed og det fine Smigreri, der var eget for Cineas alene, og det syntes at behage Nero; alligevel bibeholdt han sin barste Mine.

„Atheniensfer“, sagde han i en spotgende Tone. „du, som beundrer Sofrates saa stortig, tror du, at du har nok af hans Philosophi til at kunne dø som han? — Thi, for at sige Sandheden, tænker jeg meget alvorlig paa at prøve et saadant Experiment paa dig.“

Cineas smilede muntert. „Ja“, svarede han, „jeg tænker det. Men først end Ders Majestæt prøver det, maa De lade mig fortælle den bedste Historie, som De eller jeg nogenstunde har hørt i vort Liv. Den er tilmed virkelig, og jeg har netop ganske nylig hørt den.“

Nero var indtaget af hans muntre Ligeghdighed, og hans Nygjerrighed vattedes ved Tanken paa en god Historie; thi Ingen likte bedre end han at høre en saadan, og Ingen kunde bedre fortælle den, end Cineas.

„Du herlige Philosoph!“ raabte han, idet hans hele Væsen forandrede, og han antog sin tidligere venstfabelige Tone ligeoverfor Cineas. „Aldrig har jeg endnu seet en Mand, som ligeghdlig kunde høre saadanne Ord fra mig.“

„Hvilke Ord?“ spurgte Cineas let. „Na, disse om Døden! — Hvad er Døden? Jeg bryder mig ikke meget hverken om Døden eller Livet; Døden er blot et Slags Overgang, en Forandring fra et Liv til et andet. Dræb mig ved Gift, eller brænd mig, — det er mig en ganske ligeghdlig Sag.“

Tigellinus stirrede ved disse Ord med ustrømt Forbauselse paa Cineas, mens Nero brast i en ubetvingelig Latter.

„Du er den største af alle Mænd!“ raabte han, idet han i en Slags Hen-

rykkelse omfavnede Cineas. „Ingen er dig lig. O Cineas, du maa lære mig denne herlige Egeghdighed for Døden.“

„Jeg kan Intet lære en Mand som Nero. Naar jeg er hos ham, belæres jeg blot,“ sagde Cineas. „Men siden De er i Begreb med at dræbe mig, saa maa jeg stynde mig at fortælle min Historie.“

„Dræbe dig! Jeg vilde ikke dræbe dig for al Verden. O Mand, du er et Under blandt Mænd. Men fortæl mig denne Historie; jeg længes efter at høre den.“

Tigellinus undskyldte sig her for Nero og traf sig tilbage, opfyldt af indædt Ergrelse. Han saa Cineas's Triumph, og var baade forbausset og rasende over den. Hvad kunde han gjøre ved Siden af en Mand som denne, der spogte med Døden og lo den frygtelige Herre over Liv og Død lige ind i Ansigtet?

Cineas begyndte nu sin Historie. Han anstrengte sig, som han aldrig før havde gjort. Han kjendte Neros Smag for en smuk dramatisk Situation og for scenisk Effekt, og han kastede sig med hele sin Sjæl ind i Fortællingen. Aldrig var hans Vid og hans Evne til livlig Beskrivelse saa iøienfaldende som nu. Nero var henrykt. Han begyndte med at fortælle om Hegio, — hans Nedrighed og Skurktighed og hans Forsøg paa at ruinere sin Herre, hvilket havde endt med hans Afstedigelse. Derpaa fortalte han om hans Forsøg paa at hævne sig ved at sætte Ild paa Labeos Hus og om Labeos derved foraarjagede Flugtning ud til Villaaen. Han gled hurtigt hen over de nærmere Omstændigheder ved Fængslingen, men drog Neros Opmærksomhed til Galbus, der forfulgte de Ridende og vogtede paa Hegio. Nero lyttede aandeløs til Historien om, hvorledes han

fulgte ham i Hælene, greb ham, bandt ham og førte ham til Hvalvingen. Mødet med Labeo der og de Fængslede's Udfrielse blev fortalt med gribende Effekt. Nero syntes at fornøje sig ved at høre om Bagtens Tilfangetagelse og udbrød i begejstrede Udraab over den skjæffe Britte. Men, hvad der mest frydedeham, var Galbus's endelige Hævn over Hegio.

„O!“ raabte han, „hvis Tigellinus havde hørt dette! Han ved ikke, hvor der er bleven af denne Hegio. Han bragte mig en dum, klodset Fordreining af denne uforlignelige Historie. Hans var i alle Henseender almindelig; denne er guddommelig. Han har ikke hørt den bedste Part. Den vilde give en ypperlig Plan til en Tragedie. Og den skal ogsaa anvendes dertil. Jeg vil selv skrive den. Jeg vil gjøre denne Historie bekendt for Verden; jeg vil gjøre denne prægtige Britte uødelig. — Men hvor er han?“ raabte han. „Hvorfor bragte du ham ikke hid? Jeg maa have ham her og studere ham; han er en levende Halvgud. Bring ham her strax!“

Cineas forklarede ham, at de Alle vare Flugtninger.

„Flugtninger! O, det Spil er til Ende. Lad dem gaa hjem! — Alle sammen. Jeg maa have fat i denne Britte, og han skal selv fortælle mig, hvorledes han søgte og handlede, da han saa Flammerne hvirvle sig omkring Hegio. Send dem allesammen hjem. Jeg giver min Tilladelse; jeg vil skrive en Benaadning for dem Alle. De have spillet Roller i en Historie, som overgaar Alt, hvad jeg nogenstinde har hørt.“

Og i Diebliffets Tilskyndelse skrev Nero ud en formelig Benaadning og kastede den hen til Cineas.

„Bring denne Britte til mig,“ sagde han. „Jeg maa se ham. Jeg maa se

min stolte Romer igjen ogsaa. Jeg havde Intet at gjøre med hele denne Sag; det kom altsammen fra Tigellinus. Men den er faldt godt ud, og det Hele er ypperlig udført. Vi maa strax begynde paa denne Tragedie, Cineas. Du skal give Raad; jeg vil drage Fordel af din Smag. Jeg er glad, at du kom. Jeg er træt af disse Kristne. De ere taabelige, og der er ingen Fornøielse ved dem mere. Jeg vil vende tilbage igjen med fornøjet Lyst til min Kunst og min Poesi, og vi ville atter have de lykkelige Timer sammen under disse Bestjæftigelser, som vi saa ofte have havt for."

Nero vedblev at tale paa denne Maade, der viste, at hans literære Smag, som for en Tid havde ligget i Dvale, atter var gjenoplivet. Cineas gik med tilsyneladende Iver ind paa alle hans Planer og samtykkede i Alt. Han holdt jo i sin Haand det dyrebare Dokument, som skjænkede hans Kjære Liv og Frihed, og det var Alt, hvad han ønskede.

XXIX.

Forandringen.

De havde tilbragt tre Dage i Katakomberne. Hvor skøn og yndig forekom ikke Naturen dem, da de atter dukkede op fra disse underjordiske Hvelvinger og gjensaa det herlige Sollys, den rige Vegetation og Menneskenes Boliger! Dette Liv under Jorden havde en dobbelt Rædsel for dem; det var i Mørket, og det var blandt de Døde. Det var Dødens Skygges Dal, og det var, som om denne Skygge var gaaet over deres Sjæle. En stor Forandring var foregaaet med Markus. Hans sølsomme og for Indtryk saa let modtagelige Natur havde faaet en Nyttelse, der truede med ikke at blive blot overgaaende. En dyb Melankoli, der syntes fremmed og unaturlig

hos et Barn, havde lagt sig over hans hele Væsen. De begyndte igjen at føre det gamle Liv paa Villæen; men dette Liv, saaledes som det engang var, kunde ikke vende tilbage. Det var ikke let at udslette det Paaferede. Hele Huset var opfyldt af Minder fra hin Rædselsstund, da Helena klyngede sig til Labeo, og Markus igjen til hende, og da Manden og Faderen i den dybeste Sjæleval stirrede efter de Elskedes bortdragende Skikkelser, vis paa, at de vare tabte for ham for steds. Helena kunde ikke forglemme hin Stund. Hun havde bragt tilbage med sig Lydia, nu en bleg, tankesfuld Pige, hvis hele Natur syntes at være forandret. De vare Alle sikre nu, i det Mindste for Diebliftet; men den store Fare, i hvilken de havde svævet, syntes at have lagt en Skygge over deres hele Liv, og det forekom dem, som om den samme Fare endnu fremdeles hvert Dieblik kunde true dem.

Galdus sluttede sig atter til Markus, som han nu to Gange havde ligesom snappet ud af Dødens Gab; men Gutten var forandret. Huset gjenlød ikke mere af hans muntre Latter; han var tankesfuld og stille. Før havde han altid meddelt Galdus alle sine Følelser, sine Forhaabninger og sin Frygt, sine Glæder og sine Sorger; men nu havde han faaet en dybere Livserfaring, og de Følelser, der havde paatrængt sig ham, vare for dybe og alvorlige til at kunne udtales.

Galdus talte aldrig til Markus om Hægio. Han kjendte Guttens Afsty for Kamp og Blod og vidste, at Fortællingen om den Hævn, han havde taget over Hægio, kun vilde fylde hans Sind med Rædsel; derfor taug han.

Men der var en Unden, til hvem han fik Leilighed til at fortælle sin Historie, og det var Nero. Cineas blev ofte min-

det om og opfordret til at bringe Britten til Keiseren, og han bragte ham omsider. Nero stirrede med Beundring paa Barbarens gigantiske Skikkelse og læste i hans strenge, bestemte Ansigt en Magt, som han sjelden havde seet hos nogen af dem, der var kommen i hans Nærhed. Galbus var ikke længere ganste den vilde Barbar, han engang havde været. Markus's Selvtab havde øvet sin Indflydelse paa ham, og hans hjælle Ansigt bar nu et vist Udtryk af Landsudvikling, der indgjød Agtelse og Beundring. Opfordret af Nero til at give en Beretning om sin Bedrift, fortalte han den hele Historie, vel ikke med den Elegance, eller med den Digtighed i at fremhæve de mest spændende Scener, der havde karakteriseret Cineas's Beretning, men dog paa en Maade, der gjorde en ligesaa stor Virkning paa Keiseren. Thi her stod Manden selv, som havde udført det Hele, og efterføm han gik frem i sin Fortælling, blev han mere og mere oplyst; han levede det Alt om igjen, og alle de ædle Følelser, der havde brændt i ham hin mindeværdige Nat, glødede atter op og kom tilhøne i hans vilde Ansigt, der skiftevis udtrykte Sorg, Had, Hævn eller Triumph. Hans hørgule Haar, tykke Skjæg og svære Skikkelse, hans fremmede Accent og vilde Gestikulationer, Alt gjorde sit Indtryk paa Nero, der tilsidst i Genrykkelse rev en Guldhjæde af sin Hals og slyngede den omkring Galbus's, idet han erklærede, at denne Historie havde givet ham en ny Inspiration. Han vilde skrive en Tragedie, som skulde forbause Verden, og Galbus skulde i egen Person udføre Handlingen paa Scenen.

Da en Tid var gaaet, begyndte Labeo igjen at besøge Hoffet, drev den dertil dels af en vis Følelse af Pligt, dels af det gamle Dnsse om at opnaa Forfremmelse,

der rigtignok nu var bleven temmeligt svagt. Den skrækkelige Lektion, han nylig havde faaet, havde lagt en betydelig Dæmper paa hans Ergjærighed og vist ham, hvor usikker den tilshneladende mest sikre Stilling ved Neros Hof var. Hans Hjerte hængte med om mulig end større Kjærlighed ved denne Hustru og Søn, som han saa nær havde mistet, og han begyndte at tænke paa en Lykke med dem uden større Værdighed eller Magt end den, han besad. Desuden følte han en vis Modbydelighed ved Tanken paa at søge Gunstbevisninger hos en Mand, paa hvis Befaling et saa skrækkeligt Slag var bleven ham bibragt, en Mand, hvis Liv han dengang havde staaet færdig til at tage. Hans Stilling ved Hoffet blev ham derfor ogsaa mere og mere uudholdelig, og han besluttede at fjerne sig ganste fra dets Nærhed. Hensynet til Markus's Tilstand gjorde desuden ogsaa en Forandring af Opholdssted nødvendig. Labeo og Helena saa med Betsyn paa hans blege, magre Ansigt, der syntes for hver Dag at faa et mere melanfolst Udtryk. De saa med Angst paa hans glandsløse Mine og hans stille, lydlose Bevægelser omkring i dette Hus, hvor hans overstrømmende Livlighed for kort Tid tilbage havde bragt Glæde og Lyk til Alles Sind. Han lo aldrig og legte aldrig. Labeo søgte at en fuldstændig Forandring af Omgivelser var nødvendig, og han troede, at Jttet kunde være bedre end at tage ham til Britanien. De havde været der før og list at være der, og Markus vilde maasse gjenoplives ved den friske Soluft der og faa sin forrige Natur tilbage.

Labeo havde ingen Banstellighed ved at faa Kommandoen over en Legion; thi Nero var ganste ligegyldig ved, enten han forblev i Rom eller drog bort, og

saaledes var det snart arrangeret med deres Afreise til et Sted, hvor ingen mørke Minder og ingen stadig Frygt for nye Farer kunde øve sit Tryk paa deres Sind. Sulpicia blev ladet tilbage med Isak som Husfoged, samt med Lydia og med Cineas, der endnu en Tid vilde forblive i Rom, og Labeo tog sin Hustru, sin Søn og Galdus med sig.

Tiden gik. Tigellinus stræbte af al Magt at bortvende Nero fra hans gjenopvaagnende literære Smag. Han ønskede fremfor Alt at drage Keiseren bort fra Cineas's Selskab; thi han følte, at saalænge Cineas var i Nærheden, var hans Magt kun halvt sikret. Derfor drog han Keiseren bort fra Rom hyppigere end før og for længere Tid ad Gangen. Cineas følte i sit Hjerte en uendelig Lettelse derved, thi Forbindelsen med Nero var nu bleven ham modbydelig. Hans Kjære vare i Sikkerhed, og han ønskede intet Mere end at kunne i Stilhed trække sig tilbage fra Hoffet. Dette hans Ønske blev nu tilfredsstillet paa den bedste Maade, idet Hoffet traf sig bort fra ham. Nero drog til Neapel for en Tid og glemte snart paa sin sædvanlige ustadige Maade sin „Philosoph“; hans Tragedie blev en ufuldført Ibe, og dens Personer og Handlinger fortrængtes af hans Sind ved Virkelighedens Rædelsescener. Thi Tigellinus, der arbejdede paa at oppuste sin Herres onde Videnstaber, var i ingen Retning saa heldig som, hvor det gjaldt grusomme Volds handlinger. Mange af Roms bedste Mænd faldt for hans listige Anslag i denne Tid. Blandt disse var Petronius, paa hvem han, da Cineas var truffet til Side, havde overført al sin Misundelse. Denne muntre, letfindige Mand hendroges fremdeles med stor Forhærlighed til Hoffet og dets Lyst, og hverken Tigellinus's Hænder

eller Neros tiltagende Grusomhed stødte ham bort derfra. Tigellinus bragte ham omsider til Fald. Han fremførte den Bestyldning, at han havde været Deltager i den store Sammensvørgelse mod Keiseren, og Nero troede, eller ansaa det ialfald passende: at lade, som om han troede det. Han var paa den Tid paa en af sine Udflugter i Nærheden af Neapel, og Petronius fulgte ham, men blev uventet fængslet. Han begreb, at hans Dom allerede var affagt, og mødte Døden med den samme Letfindighed og rolige Foragt, hvormed han i hele sit Liv havde betragtet Alt. Han døde paa en karakteristisk Maade. Han vilde ikke leve i Uvisshed og Forventning i Fængslet og beredte sig derfor paa en spottende Maade til at forlade Verden, men vilde dog ikke lade, som om han havde nogen Hast. Han aabnede sine Arer og lukkede dem igjen Tid efter anden, mistede smaa Portioner af Blod hver Gang, og afkræstedes paa denne Maade lidt efter lidt. Men den hele Tid var han omgivet af Venner, med hvem han snakkede og spøjte. Han vilde ikke tale om alvorlige Ting, men valgte hellere at lytte til Musik og Sang og Munterhed. Han gav Foræringer til Alle, spadserede omkring ude og inde, tog sig imellem en Tur og spottede og legte paa denne letfindige Maade med Døden. Paa samme Maade spottede han ogsaa sine Mordere, Tigellinus og Nero, og sine sidste Timer tilbragte han med at skrive en Beretning om alle Neros Udsvævelser, hvilken han forseglede med sit eget Segl og sendte Keiseren.

Forfølgelser mod de Kristne var imidlertid for en stor Del ophørte, ialfald mod dem blandt de lavere Klasser, og mange af disse vendte tilbage til deres Hjem og søgte der at holde sig saa ubemærket som muligt. Keiserens Edikt

imod dem var jo fremdeles i Kraft, men de vidste, at han ikke brød sig om dem, men havde større og vigtigere Dsre i Sigte, Nogle, hvis Navne vare nævnte, og hvis Fængsling man endnu med Iver eftertragtede. Blandt disse var Julius.

Gamle Carbo havde i al denne Tid været en hel forandret Mand. I Begyndelsen sørgede han over sin Søn og angrede i sit Hjerte sin Haardhed mod ham, idet han hemmelig beundrede hans Standhaftighed og hans skjæffe Bedrifter under hans Liv i Katakomberne, om hvilke han vidste at blive underrettet. Han længtes efter at vinde ham tilbage og blive forsonet med ham, men vidste ikke, paa hvad Maade det kunde ske. Hans Romerstolthed afholdt ham fra at gjøre det første Skridt, og Julius kunde ikke komme til ham. Saaledes kæmpede han længe med sin Sorg og Længsel, indtil det blev ham uudholdeligt.

En Dag besøgte han Cineas og talte da paa sin sædvanlige Maade om Tidens Fordærvelse, idet han med Bitterhed og Hefstighed drog tilfæltis mod Nero og opregnede alle hans Forbrydelser. Til sidst begyndte han ogsaa at tale om hans Forsølgelse af de Kristne og erklærede, at det var den vederstyggeligste af alle hans Handlinger, og at de Kristnes Rettschaffenhed og Dyd i hans, Carbos, Dine var fuldkommen bevist blot ved den Kjendsgjerning, at de vare blevne en Gjenstand for Neros Had og Hævn. Havde de været, hvad han engang troede, vilde de ikke have lidt saaledes, som de havde gjort.

Cineas lyttede med Overraskelse og Glæde til disse hans Udtalelser; han tænkte, at han dog maatte endnu skulde blive istand til at føre Fader og Søn til hinanden igjen, glædede sig paa sin Bøns Begne og grundede ved sig selv paa, hvorledes han nu bedst skulde gribe Sa-

gen an, da gamle Carbo efter nogle Minutters Tausshed pludselig kom hen til ham og med en Stemme, der bærede af Bevægelse, udbrød: „Cineas! De ved, hvor han er; for mig til ham!“

Dette hævde enhver Vanskelighed, og glåd satte Cineas strax afsted med ham til det Sted, hvor Julius nu saa længe havde opholdt sig. Carbo gyste, da de stege ned i disse underjordiske Huler og vandrede igjennem den mørke Labyrinth, til hvilken hans Søn var bankst, og for hvad? — For Urlighed og Rettschaffenhed, for sand Religion og Dyd!

Ladende Carbo tilbage gif Cineas til Julius og førte ham med sig til Faderen, bleg, mager og udtæret, som han nu var bleven. Carbo betragtede ham et Dieblit og sluttede ham derpaa i sine Arme, idet han brast i Taarer. „D min Søn!“ mumlede han.

„Fader!“ sagde Julius, ligesaa dybt bevæget, „jeg vidste den hele Tid, at du tilgav mig.“

Carbo søgte at skjule og dæmpe sin Svaghed, som han selv kaldte det; men et nyt Blik paa hans Søn bragte nye Taarer til hans Dine, og til sidst satte han sig ned og begravede Ansigtet i Hænderne og græd bitterlig.

Men nu, da den gamle Mand havde fundet sin Søn og atter var forsonet med ham, kunde han ikke udholde Tanken paa en længere Adskillelse, men vilde, at Julius strax skulde komme hjem, og tilbød at beskytte ham mod alle Farer. Julius smilede mildt og bedrøvet, da den gamle Mand erklærede, at han vilde ofre Livet for sin Søn, hvis Nogen vilde vove at gjøre Forsøg paa at fængsle ham.

„Jeg ved, du vilde gjøre det, Fader,“ sagde han, „ligesom jeg vilde gjøre det for dig; men jeg har andre Ting ogsaa at tage i Betragtning. Det er ikke Frygt

for mig selv, som holder mig tilbage her; thi jeg frygter Intet; men der er dem her, som trænge til min Hjælp, og vi, som ere stærke, maa bære de Svages Byrde. Saalænge der endnu er et eneste hjært Guds Barn paa dette Sted, som trænger til min Hjælp, maa jeg blive og hjælpe og troste. Det er Nøgles Pligt at lære og undervise, min er at hjælpe og beskytte de Frygtsumme og Svage, og jeg tænker, jeg har kunnet gjøre en liden Smule for dem."

Carbos Dine glindsede. „Himlen hjælpe dem, dersom de miste dig, min Gut! Jeg forstaar dig, og jeg maa give efter, skjønt det er haardt. Men jeg kan Intet sige. Hvis jeg var en ung Mand, vilde jeg blive en Kristen og komme og hjælpe dig. Du fører et ærefuldt Liv, min ædle Gut. Men skal jeg da aldrig se dig? Vil du lade din gamle Fader dø og ikke komme til ham?"

„Jeg vil komme og se til dig saa ofte jeg kan," sagde Julius. „Jeg vil tilbringe Dage hos dig. Snart vil jeg maaske blive istand til at bo hjemme. Vær taalmodig, kjære Fader, og tænk paa, hvad jeg har at udrette. Vi vil ofte se hinanden nu, og vi vil takke Gud, at enhver Misforstaaelse imellem os er forbi."

Julius holdt sit Ord. Hans Besøg hos Faderen vare hyppige, og han var aldrig ved dem udsat for nogen Fare, medens derimod Forsoningen med Faderen og den delvise Befrielse fra Dopholdet i de mørke fugtige Hvelvinger havde en synlig Virkning paa hans Udseende og hele Væsen.

Endnu en anden Omstændighed ovede sin gode Virkning paa ham. Han havde et andet Sted at besøge, saa ofte Leilighed gaves, og det var Labeos Villa, hvor der var En, som altid med Længsel imødesaa hans Komme og tællede Da-

gene, naar han var fraværende, En, hvis Hjerte bankede ved Lyden af hans Stemme, hvis hele Væsen hang med Kjærlighed ved ham, og som nu, løsrevet fra ethvert andet Baand, i ham fandt sit Livs Glæde. Det var Lydia. Og saa den gamle Carbo kom ofte til Wil-laen, fordi han vidste Stedet var kjært for hans Søn, og fordi han længtes efter at tale med Nogen om ham. Undertiden var det C-neas, han valgte at udøse sit Hjerte for; men han fandt snart, at der var en Anden, som aldrig trættedes ved at høre ham udtale sig over sit Yndlingsthema, men var villig til i timevis at lytte til ham og opmuntre og anspore ham ved sine Spørgsmaal, og Carbo fandt et Behag i denne Tilhører som i ingen Anden. Han ophørte at spotte og tale med Bitterhed om Rom og dets Sæder, og hans Sind og hele Væsen fik et mildere og blidere Ansigt, der ofte mindede Lydia om hendes egen Fader og bragte hende til al elste Julius's.

Tiden gik, og Julius gjenvandt efterhaanden ganske sin Styrke og Helbred. Farerne for de Kristne bleve mindre, og selv de mest Frygtsumme vovede sig ud af Katakomberne og begyndte sit forrige Liv, saa at Julius omsider blev istand til ganske at flytte hjem til sin Faders Hus. Julius og Lydia vare nu stadig i hinandens Nærhed, men, fri fra overhængende Fare, forekom det ham, at Livet var dunkelt og meningsløst, saalænge han ikke havde hende hos sig til at dele Alt med ham. Han havde seet hende i den ringe Kvist-Stage, hvor hun boede med sin Fader, han havde iagttaget hendes Liv i Katakomberne, hvor hun havde luffet denne kjære Faders Dine; han havde atter og atter frelst hende fra Dødsfare.

„Hun maa ganske tilhøre mig nu," tænkte han. „Skal jeg vente, til ingen

Fare mere truer mit Liv, da maa jeg vente til jeg dør. Hun maa tage mig, som jeg er, og vi vil dele den samme Skjebne, hvad den saa bliver. Saa længe jeg er en Kristen, vil Døden stadig true mig, men hun svæver jo i den samme Fare.“

Og saa blev Lydia ført fra sit en-somme Liv paa Labeos Villa til Carbos Hus, der, skjønt ringe i Sammenligning, forekom hende som et Palads, og hvor hendes Nærværelse bragte Glæde og Solstin til Hjerterne.

(Mere).

Dr. Kaspar Creuziger.*)

Kaspar Creuziger (den ældre), Luthers og Melancthons Discipel, Ven og Embedsbroder, var født i Leipzig den 6te Januar 1504. Han nedstammede fra en from og gudelig Familie, som havde sit Udspring fra Mähren, hvorfra den var udvandret til Böhmen, og flygtet derfra igjen til Sachsen i det 15de Aarhundrede, under den 16 Aar lange frngtelige Husstierkrig. Om hans Forældre er intet Andet bekendt, end at hans Faders Fornavn var Georg, og at han i Aaret 1544 døde hos sin Søn i Wittenberg, at hans Moder var bekendt for at være fortrinlig begavet, og at begge Forældre holdt Guds Ord høit og i Ære. De hørte i sin Tid til de Borgere i Leipzig, som krævede lydeligt og indtrængende Evangeliets Prædiken, som blev dem negtet; thi Hertug Georg var en Fiende af Evangeliet og tilføiede de Kristne meget Ondt; og Mange bleve for Evangeliets Skyld fordrevne fra Leipzig. Til disse fordrevne Kristne skrev Luther flere Trostebreve og formandede dem til Bestandighed. I et Brev af 1532 skrev han til Slutning: „Der heder: Jeg er en Gud for de Glendige og fjender de Hoffærdige langt fra. Værer trostlige, kjære Venner, Gud Fa-

der styrke Eder ved sin rette Aand i Kristo Jesu og ikke i Hertug Georg; thi Kristus lever, men Georg dør, og det vil snart bevise sig. Amen.“ Denne Luthers Spaadom gif i Opfyldelse fem Aar derefter, da Tyrannen Hertug Georg uventet døde, og Evangeliet blev frit og offentligt prædikeret i Leipzig.

Da nu Creuzigers Forældre selv havde Guds Ord kjær, saa havde de da naturligvis ogsaa opdraget sin Søn i Gudsfrngt og Herrens Formaning, saavidt deres Kundskab strakte sig, og havde ogsaa bragt ham til saadanne Lærere, som vare Evangeliet hengivne. Og saadanne fandtes, især efter Luthers offentlige Optraeden, ogsaa i Leipzig. Men fremforalt havde Luthers Disputation med Eck, som fandt Sted i Leipzig 1519, vundet mange Hjerter for Reformationen, især blandt de Studerende. Her disputerede ikke alene Lærerne, men ogsaa de Studerende paa begge Sider med hinanden. Flere hundrede Studenter havde ledsaget Luther og Melancthon fra Wittenberg til Leipzig og kom ofte i skarp theologisk Strid med Studenterne der. Ja, en Magister i Leipzig blev derunder engang jaa heftig opbragt paa Luther,

*) Af J. F. Köstering, oversat af J. Belsheim i Skriftet „Den lutheriske Kirkes Reformatorer“ etc.

at han i Brede opgav sin Aand. Frugten af denne Disputation viste sig snart; thi endnu samme Aar forlode mange Studerende Leipzig og droge til Wittenberg for at blive Luthers og Melancthons Disciple. Ogsaa Kreuziger, som hidtil havde nydt Undervisning i sin Fødeby, forlod strax samme og drog til Reformationens Urnsted. Havde han hidtil fortrinnsvis beskæftiget sig med verdslige Vidensfæber, saa lagde han sig nu, efter sin Ankomst til Wittenberg, med Fliid og Alvor paa den hellige Skrifts Studium; og fra nu af gjaldt det ene Maal: at forstaa Guds Ord ret, øve sig i det, lære det og siden blive til Nytte i Kirken. Med hvilket gudeligt Sind han overhovedet drev den hellige Skrifts Studium, det fremgaar af hans egne Ord, hvor han skriver: „Evangeliets Lære er noget Stort og gaar langt udover den menneskelige Fornufts Faaiteevne. Derfor maa man nærme sig denne Helligdom med Erhødighed og medbringe en hellig Attraa efter at kjende disse Hemmeligheder. Med Granskning og Eftertanke maa man ogsaa forbinde Bøn om, at den Helligaand vil ophjse vor Sjæl med sit Lys, saa at vi kunne lære at forstaa disse helligste Hemmeligheder, og at han vil skjenke sin Bistand til vor Tjeneste og lede den til Guds Ære og Kirkens Bedste; saa kunne vi med Velsignelse og Lyst forestaa det hellige Embede; thi den Helligaand vil være virksom i dem, som bruge redelig Fliid, derimod ikke i de Træge og Trygge.“ Paa denne Maade vorte han, som i sin Ungdom kun syntes at have ringe Gaver, under Guds Ledelse, saa han blev en dygtig Theolog, til hvem Luther satte store Forhaabninger, og som i alle Hen-

seender var en dygtig, trofast, fordringsløs Hjælper for Reformationen.

I Aaret 1524 fik Kreuziger, dengang 21 Aar gammel, Magisterværdigheden, og strax derefter fik han et vigtigt Skoleembede. Staden Magdeburg havde nemlig erklæret sig for Reformationen, trods den heftige Modsigelse fra den romerske Biskops og den øvrige Geistlighedens Side. I denne Stad, som formedelt sine herlige Kirker og Stiftelser hos de Pavelige gjaldt for et „lidet Rom“ og var et vældigt Bolvær for Pavedømmet, havde tidligt den lutherste Lære, navnlig lutherste Psalmer, fundet Indgang og grebet mange Hjerter; og en Barfodmunk ved Navn Frischaus havde ved sin evangeliste Prædiken der antændt Herrens Ild endnu mere. Nu sendte man en indtrængende Indbydelse til Luther om at komme der personligt og ordne Kirkebæsenet og Skolebæsenet. Luther reiste derhen. Og efter at han i en Prædiken paa 6te Søndag efter Trefoldighed 1524 havde aslagt et Sandhedens Vidnesbyrd, foreslog han for Magdeburgerne Nikolaus von Amsdorf til Prest og Superintendent; og til Rektor for Skolen, hvor der var 600 Dreng, underviste af flere Lærere, blev Kreuziger udnævnt. I tre Aar forestod han dette Skoleembede med stor Velsignelse og holdt dertil paa enhver Søndag to Prædikener for Folket. Saaledes hjalp han til at grundlægge Reformationen i en Stad, som siden, især i den Tid, da de bekjendte Interimsforsøg gjordes, blev et Zoar og Pella for alle Betrængte.

Men allerede 1528 blev Kreuziger kaldt tilbage til Wittenberg. Det daværende Universitet stod dengang, som Mathesius bevidner i sin 7de Prædiken over Luthers Liv, i sin høieste

Blomstring. Antallet af Studenter var meget stort, og Arbeidskræfterne strakte ikke mere til. Især søltes dette hos Lærerne i Theologi; thi disse maatte ofte være fraværende i andre Anliggender. Saaledes var for Exempel *Melanchthon* paa Rigsdagen; *Bugenhagen* maatte, som vi vide, ofte være fraværende for at ordne forskellige Landes og Stæders Kirkevæsen; *Fonas* var hovedsagelig beskæftiget med *Visitation* i *Sachsen*, og den ofte syge og høit anfægtede *Luther* havde en saa stor Arbeidsbyrde paa sine Skuldre, at man skulde tro, den maatte tynge ham ned; thi han maatte være Hovedlederen af alle enkelte Anliggender; af ham begjæredes der Raad og Afgjørelser i alle vanskelige Tilfælde; han havde meget at gøre med at undervise, at prædike, at skrive, at kæmpe, at taale, at lide og at bede. Saaledes behøvede Universitetet dengang en ung, kraftfuld Medarbejder i Theologien, og dertil blev *Creuziger* udseet. Men ved Siden af sin Stilling som Professor fik han ogsaa et Embede som Prest ved Slotskirken, hvor han hver Søndag skulde prædike; og desforuden maatte han ofte forrette i *Bugenhagens* Sied ved Hovedkirken, naar denne var fraværende fra *Wittenberg*.

Med *Luther* stod *Creuziger* paa en meget god Fod. Hvor høit *Luther* satte ham, kan man se af flere leilighedsvis faldne *Ytringer* om *Creuziger*. Han kaldte ham en fortrinlig dygtig Theolog, til hvem han efter sin Død vilde anbefale Kirken, og han roste ham altid. Formedelt hans stille, fredelige, milde Væsen kaldte han ham sin *Elisa*, idet han sammenlignede sig selv med *Elias*, fordi, som han sagde, hans Skrifter larmede som *Plastrægn*. Stor

Udgivelsen af mange af hans Skrifter. Da denne umuligt kunde forfatte skriftligt alle sine Forelæsninger og Prædikener, saa efterstrev *Creuziger*, som havde en ualmindelig Færdighed i Hurtigskrivning, mange Forelæsninger og Prædikener af *Luther*, og ordnede dem med stor Flid til Trykning. Den gamle *Matheus* siger i sine Prædikener over *Luthers* Liv, idet han fortæller om *Luthers* Arbejder i Aaret 1537: „Han udlagde ogsaa paa Prædikestolen vor Herres *Jesu Kristi* sidste Prædiken efter *Madverens* Indstiftelse, hvilke Prædikener ere afskrevne af *Doktor Kaspar Kreuziger* og siden udgivne i *Trykken*. Denne Bog har *Hr. Doktor Luther* meget ofte med sig til Kirken og læste meget gerne deri, som jeg og *Andre* have hørt af hans egen Mund ved *Ordet*, at det var den bedste Bog, som han havde gjort, „Sjont jeg ikke har gjort den,“ sagde han, „thi *Doktor Kaspar Kreuziger* har derpaa bevist sin Flid og store Forstand.“ Saaledes efterstrev han og befordrede til *Trykken* mange af *Luthers* Taler og fortjente dermed Tak af Kirken; thi uden hans Tjeneste vare disse dyrebare Skrifter af *Luther* aldrig bleve en Eiendom for hele Kirken. Han besørgede ogsaa sammen med sin Ven *Georg Rorer* i 1539 og følgende Aar den første (*Wittenbergste*) Udgave af *Luthers* Skrifter. Og dermed lagde han ikke alene for Dagen sin Billighed til at tjene *Andre*, men ogsaa sin hjertelige *Ydmøghed*. Han, en Professor og Doktor i Theologi, en Mand af alfidig og stor Lærdom, affrev *Luthers* Foredrag; hvor mange Professorer og Doktorer i Theologien gives der vel ikke i vore Dage, som holde det under sin Værdighed endog at læse *Luthers* Skrifter! Hvor vilde

de ikke vise sure Miner, om man vilde anmode dem om at være Luthers Afstribere! Som med Luther, saaledes især ogsaa med Melancthon stod Creuziger i et inderligt Venstabsforhold. Begge disse Mænd vare ligesom skabte for hinanden, begge vare alene for hinanden. I Sindsbestaffenhed vare de hinanden meget lige; begge vare fomme paa en og samme Veie til den evangeliske Sandheds Erkjendelse, nemlig oprindeligt ikke saa meget ved Frygt og Forsædelse i Samvittigheden for den vrede Guds Dom og ved den indre Erfaring som Luther; men mere paa Gransningens Veie efter Sandheden vare de ligesom trinvis ledede fra en Erkjendelse til den anden, hvorfor de ogsaa manglede Luthers dybe Erfaring. Creuziger var ligesom Melancthons høire Haand, denne kaldte ham derfor ogsaa sin anden Halvdel, sit andet Jeg, og hin stjenkede denne sin fulde Tiltro. Ja, saa vidt gik Creuziger i sin Tillid til Melancthon, at han engang lod sig forlede til at foredrage dennes fra den rene Læres Kettesnor afvigende Læresætninger. Thi da han engang i en Forelæsning havde udtalt den Sætning: „Kun Kristus er den Aarsag, hvorved vi blive retfærdige for Gud; dog er det sandt, at Menneskene gjøre Noget, at vi maa have Anger og oprettholde vor Samvittighed ved Guds Ord, for at vi kunne gribe Troen. Saaledes er vor Anger og vore Gjæringer nødvendige til Retfærdiggjørelsen“ — saa faldt dog Skjelden for denne Sætning tilbage paa Melancthon, som havde opstillet den. Men begge Mænd havde ogsaa de samme Feil og Strøbeligheder hos sig, idet de nemlig undertiden lode sin naturlige Lyst til Fred og Endrægtighed saa for lange Tøiler, og idet begge vare af Na-

turen pirrelige, omfindtlige og mistroiske. Af denne Rilde flød da vel ogsaa den Misstemning mod Luther, som de af og til ikke utydeligt gavede tilkjende i Breve til gode Venner. Dog have disse mennefelige Strøbeligheder, som ogsaa klæbe selv ved de største Helgener her i Livet og maa bringe dem til Ydmhyghed, aldrig formaaet at sønderrive det Baand, som forenede dem alle med Luther.

Men Creuziger arbejdede ikke alene i Wittenberg som Professor paa sin Lærestol og som Prest for Reformationens Udbredelse; men ogsaa udenfor Wittenberg ydede han en hjælpsom Haand til Begrundelse og Fremme af den nye Lære. Om hans Virksomhed i Magdeburg allerede før hans Ansættelse som Professor i Wittenberg have vi allerede hørt ovenfor. Da i Aaret 1534 de fyrstelige Brødre i Anhalt vilde indføre Reformationen i sine Lande, var Creuziger forsamlet med Luther og Bugenhagen i Dessau for at raadslaa om dette Anliggende. En besynderlig stor Glæde oplevede han, da Reformationen ogsaa blev indført i hans Fødeby Leipzic i Aaret 1539. I dette Aar døde nemlig den fanatiste pavelige Tilhænger Hertug Georg uventet, og hans Lande tilfaldt hans lutherskfundede Brøder, Heinrich. Denne foranstaltede nu paa Pintsjefesten i samme Aar en stor Høitidelighed til Reformationens Jndførelse i Leipzic, hvorved Kurfyrsten Johan Fredrik var tilstede med sine Wittenberger-Theologer: Luther, Melancthon, Jonas, Creuziger og Myconius. Luther prædikede to Gange under Festen og reisste snart derpaa hjem igjen; men Creuziger og Myconius bleve tilbage for at bringe videre det paabegyndte Verk. Men her havde de mange haarde Kampe at bestaa; thi medens Borgerstabet i det Hele og Store

sluttede sig til Reformationen, traadte de raa Munk og de fleste af Universitetets Lærere fiendtligt op imod den. Dog vilde hine ikke vige, men holdt ved i Bøn og Ordets Embede, prædikede flittigt, holdt Katechisme-Undervisning med Ungdommen og offentlige Disputationer med Fienderne; og disse kunde ikke modstaa den Aand, af hvilken de talte. Derfor kunde Myconius snart skrive derfra: „Jeg haaber, at Satan snart skal sonderknause sit Hoved mod vor Klippe, Kristus, saa at han maa lade noget af med at bide, uagtet han ikke vil aldeles ophøre dermed.“ I Leipzig havde man nu gjerne villet beholde Creuziger for bestandigt; thi han var kommen i stor Anseelse hos dem; men da han overlod Afgjørelsen i sine Wittenberger-Embedsbrødre og i Fyrstens Haand, saa henvendte Leipzigerne sig med Bøn til dem. Da Luther nu erfarede dette, skrev han til Kurfyrsten: „Vi holde for, at Dr. Kaspar ikke kan gjøre saa stort Gavn i Leipzig, som her i Wittenberg, og Skade vilde det være, om han skulde forsomme meget her og der udrette mindre; man kan vel hjælpe sig i Leipzig med en mindre Stor end en saadan Stang, saa at Skolen her ikke bliver ganske blottet for Lærere, især da Dr. Kaspar er en dygtig Mand til at læse i Theologi, paa hvem jeg har sat Haab efter min Død: saa at det er min underdanige Bøn, da det kommer an paa Ederes Kurfyrstelige Naades Bevilling, at Ederes Kurfyrstelige Naade ikke lader Dr. Kaspar rejse bort fra Wittenberg; hvem ved, hvad Gud om kort Tid vil gjøre.“ Efter denne Skrivelse afflog Kurfyrsten Leipzigerens Bøn, og Creuziger vendte, maaste endnu i November samme Aar, tilbage til Witten-

berg (Luthers Brev er dateret Tirsdag efter Allehelgensdag).

Ogsaa ved de mange med de Pavelige afholdte Religionsamtaler var Creuziger ofte nærværende. I Aaret 1529 var han med i Speier, og i Begyndelsen af Aaret 1540 var han med ved Kollokvierne i Schmalckalden, Hagenau, Worms og Regensburg, hvor der overalt vistnok ikke blev udrettet mere, end at der blev sagt de Pavelige Sandheden; thi paa de forhævede pavelige Theologer — en Gaf for Exempel — var baade Humle og Ralt spildt. Ved Melanchthons og Gæts Disputation i Worms udovede Creuziger en Notars Embede og det med saa megen Dygtighed, at selv Forsamlingens Formand Granvella ikke kunde negte ham sin Anerkjendelse. Den allerede ofte omtalte Mæthesus skriver i den 7de og den 13de Prædiken om Luthers Liv: „Da i Kollokviet Doktor Creuziger var vort Partis Notar og ikke alene opskrev alle Hr. Philips (Melanchthons) og Gæts Ord, men ogsaa tillige erindrede ham om, hvad der videre var at gjendrive af Gæts Spidsfindighed, sagde Præsidenten, Granvella: „de Lutherske have en Skriver, som er lærdere end alle vore Pavelige. Thi han opfatter alle Ord til Efterskrivning, som Hr. Filip taler, og erindrer ham tillige om, hvad der er at gjendrive af Gæts Indvendinger. Jeg har“ — sjoer han til — „seet Alterne, som han efter Melanchthons Mund har skrevet læseligt af paa Papiret.“

Til Bibelens Oversættelse paa Tysk, dette uforlignelige Verk af Reformationen, hidrog ogsaa Creuziger sin Sjærv. Da Luther foretog Gjenneomsynet af sin tyske Bibel, og til den Ende havde ugent-

lige Sammentømster i sit Hus af lærde Mænd, var ogsaa Kreuziger med der, hvilken sædvanligt bragte med sig den hebraiske Text og den kaldæiske Bibel. De fortrinlige Udbildninger, som findes i det altenburgske Bibelverk, og som fremstille Bibeloversættelsens Medarbejdere, vise ogsaa Kreuzigers Billede og lade os se i Samme en Mand med et klart og klogt Hoved.

Om Kreuzigers Familieliv er kun Lidet bekendt, og det Lidet ogsaa indviklet i Modsigelser. Han var to Gange gift; første Gang indtraadte han i Egtstanden, maasse for sin Befordring til Magdeburg, 1525. Hans første Hustru hed Elisabeth og hendes Tilnavn som Pige var Merseus (eller von Merseris). Hun har digtet Psalmen:

„O Kriste, Guds enbaarne,
Som er hans evige Raad.“

(Hauges Psalmebog No. 35),

eller som den begynder i Landstads Salmebog (No. 106):

„Gud Faders Søn enbaarne
af Evighedens Aar.“

Denne Antagelse modsiges — skjønt uden Grund (se Esaar: „Norst Psalmehistorie“) — af mange Hymnologer (Mænd, som studere Psalmernes Historie), og vistnok derfor, at Luther havde optaget denne Psalme i sin første lille Psalmebog af 1524. Endnu mere uholdbart synes det at være, at Nogle, for Exempel Koch i sin „Lutherste Kirkesang“, sætte Digterinden Elisabeth Kreuzigers Dødsaar til 1558. (Det samme gjør ogsaa Esaar i „Norst Psalmehistorie“.) Dette kunde alene være rigtigt, hvis Kreuzigers anden Hustru havde digtet hin Psalme, og hvis ogsaa hun hedte Elisabeth. Men dette er meget tvivlsomt. Kreuzigers første Hustru Elisabeth afgik ved Døden allerede 1535

og efterlod ham en Søn, der havde samme Navn som Faderen og siden blev Professor i Theologi i Wittenberg, og en Datter, som siden blev gift med Mag. Andreas Regel, Rektor i Eisleben. I det følgende Aar (1536) indtraadte han a n d e n G a n g i Egteskab med en Jomfru fra Wittenberg, hvis Pigenavn var R ü c h e n m e i s t e r. Hun fødte ham tre Børn, en Søn og to Døtre, af hvilke den ene siden blev gift med Luthers ældste Søn Johannes. E. Schwarz omtaler i Herzogs „Realencyklopædi“ 2den Udgave alene en Hustru og tre Børn af Kreuziger.

Den schmalkaldiske Krig, som udbrød endnu i Luthers sidste Leveaar, rammende — ligesom Melancthon, Bugenhagen og Jonas — ogsaa Kreuziger. For ham begyndte nu den tyngste og sværeste Tid i hans Liv; thi Om sorgen for Universitetet og for Kirken tyngede efter Luthers Død — næst Melancthon og Bugenhagen — paa ham, og hans Arbejder ophøbede sig Dag for Dag. Nu brød Religionskrigens Raseri ret løs. Keiser Karl V's fiendtlige Sind traadte altid mere aabent for Dagen. Det schmalkaldiske Forbunds Hovedmænd, blandt hvilke de fornemste vare Kurfyrst Johan Frederik af Sachsen og Landgrev Filip af Hessen, spurgte Theologerne i Wittenberg om Raad angaaende Retten til Modværg. Deres Betænkning lød: „Naar det er vist, at Keiseren vil underkue disse Stænder for Religionens Skyld, da er der ingen Tvivl om, at disse Stænder gjøre ret i, at de med Guds Hjælp bestyrtte sig og Sine.“ Saaledes greb da Fyrsterne til Vaaben. Keiseren erklærede dem i Rigets Aagt*), og Hertug Moritz stod i Begreb med at

*)): De erklæredes for Rigets Fiender.
Red.

fuldbyrde den, idet han beleirede Zwickau. Da der kom Efterretning derom til Wittenberg, lod *Creuziger*, som da var Rector ved Universitetet, Studenterne drage hjem og erklærede indtil videre Universitetet for nedlagt. Melancthon forlod derpaa Staden, hvad han dog strax derpaa angrede; thi han skrev til *Creuziger*: „Jeg vilde heller være hos *Eder*, hvor jeg vel maatte ikke kunde gjøre nogen Nytte; men jeg befandt mig i ethvert Tilfælde bedre, naar jeg holder det for Uret at have forladt *Eders* Helligdom i saadanne Tider.“ *Creuziger* forblev med *Bugenhagen* og *Paul Eber* tilbage i Staden og ventede, hvad der vilde komme. Thi de turde umuligt forlade Staden, da de vare satte som Hyrder for Menigheden, og Menigheden fornemmelig tiltrængte Trost af Guds Ord under *Wittenbergs* Beleiring. Derfor skrev ogsaa *Creuziger* til sin Ven *Menius*: „Vi ere forblevne her, hovedsagelig fordi vi ikke paa redelig Maade kunne forlade denne Kirke. Os har intet andet Haab fængslet her, end det, at Gud, som engang har ophoiyet denne Skole til saadan Blomstring og gjort den til et Arnested for ren Lære, Fromhed og Videnskab, ogsaa selv (thi af menneskelig Hjælp tør vi ikke love os noget Fast og Standhaftigt) vil samle den igjen af disse Ruiner og oprette den igjen ligesom af et Stibbrud, hvortil vi ikke tro at kunne negte vor Tjeneste.“

De Beshyldninger, der, som vi vide, siden bleve rettede mod Theologerne i Wittenberg, at de skulde have ladet sig bestikke med Penge, og at de skulde være affaldne fra den rene Lære, de gjordes naturligvis ogsaa mod *Creuziger*. Men med Hensyn til det første kunde han sige: „Naar vort Hjerte ikke fordømmer os, saa have vi Glæde i Gud.“ Men

hvad Beshyldningen om Læren angaar, da kan det vel ikke negtes, at han, for Exempel i Punktet om Nadderer, mædte Melancthons vaklende Anskuelse. Forøvrigt giver den gudfrygtige *Hieronymus Weller* ham følgende skønne Vidnesbyrd: „Han var fremragende i Aand, Sprogkærdom og Kyndighed i alle Videnskab. Hans Arbejder i Theologien giv ham Ret til Navn af en anden *Luther*. Blandt alle *Luthers* Disciple har ingen lykkeligere efterlignet sin Mester. Næsten i alle Stykker var han ham lig, ikke alene i Veltalenhed, men ogsaa i Læremaaede. *Luther* satte ikke større Forhaabninger til nogen af sine Disciple end til *Creuziger*. Derfor elskede han ham som sin egen Søn formedelst hans store Fromhed, Lærdom og Bstedenhed. Hos ham var intet Esterabet og Kunstlet; var Nogen fri for Stinvæsen, saa var han det.“ *Augustburger-Interimet* forlængede ham, ligesom de andre *Wittenbergere*, paa den mest afgjørende Maade, og før endnu *Leipzig-Interimet* kom istand — under Melancthons ullykkelige Medvirking — var *Creuziger* allerede vandret bort fra dette Liv.

Nu nærmede den Tid sig, da Herren vilde forløse *Creuziger*, som ogsaa ofte skrev sit Navn *Cruciger* (det er Korsdrager), fra alt Ondt. Han havde fra sin Ungdom havt en svag Helbred, og siden led han megen Plage af Underlivshgdom. Dertil sigte ogsaa *Hieronymus Wellers* Ord, naar han skriver: „Med Ret hed ogsaa *Cruciger* en Korsdrager; thi han bar et stort og tungt Kors. Han havde ikke alene at kjæmpe med bestandig Sygelighed, men ogsaa huslig Nød trængte ham haardt. Han havde sin Satan, som slog ham paa Munden (2 Kor. 12, 7). Jeg minde,

at Luther engang sagde til mig ved Bortet: „Hieronymus, du har din onde Mand ligesaa vel som Dr. Cruciger og Mag. Filip (Melancthon).“ Saaledes skede det, at denne dyrebare Mand saa under for den store Arbeidsbyrde. Han havde at bære, og døde forholdsvis ung. I August 1548 tiltog hans Lidelser, hans Kræfter aftog kjendeligt, og han blev liggende tre Maaneder til Hengs. Han havde ganske overgivet sig til den himmelske Faders Villie, og man hørte ingen Klage af hans Mund; men han var ganske hengiven til Haabet om, at han snart skulde indtræde i den himmelske Menighed, i de fuldendte Retfærdiges Skare, og han bar sit Kors med Taalmodighed. Skjønt hans dyre Menneſte visnede hen, fornædes dog det Indvortes Dag for Dag. Saa længe han endnu havde nogle Kræfter, arbejdede han fremdeles flittigt; thi endnu paa sit Dødsleie fuldendte han Oversættelsen af Luthers Skrifter over Davids Sidste Taler. (Luther havde nemlig skrevet paa Latin.) Derpaa bad han flittigt for sig, for Sine, for Universitetet og for Kirken, beskæftigede sig endnu meget med sine Børn, som han elskede hjerteligt og forie til den Herre Jesus, den store Børneven, fra deres Ungdom af.

Natten før sin Død havde han en meget ængstende Drøm. De, som va-

gede ved hans Dødsleie, fortalte at han skar Lænder som i en heftig Bredde og rystede paa Hovedet, som om han i Bredde afflog en nærgaaende Anmodning. Da de saa hans Engsteligthed, raabte de paa ham med lydelig Røst: men han vaagnede ikke. Da Presten Froschel besøgte ham om Morgenens, sagde han: „O Magister Froschel, hvilken skrækkelig Disputation har jeg ikke haft i Drømme!“ Paa Spørgsmaalet hvad det var, svarede han: „Jeg kan ikke sige det. De vilde overtale mig og derpaa afsløvere mig; det skulde ikke have nogen Nød og ikke skade mig. Men jeg modsigede dem, det forsikrer jeg.“ Omkring Kloften Et kom Froschel igjen og meddelte ham paa hans Begjæring Afsløsning. Derpaa bad han inderligt for Kirken, opløstede sine Hænder og sagde flere Gange: „Fader, hellige dem i din Sandhed! gjør, at de ere Et med os!“ Denimod Kloften Fire trøstede atter Froschel ham og bad med ham, hvortil han boiede Hovedet og sagde med sagte Røst: „Amen.“ Denimod Kloften Sex overgav han sin Mand i sin himmelske Faders Hænder og hensov mildt og stille, som han havde levet. Han døde den 16de November 1548 i en Alder af 45 Aar.

Nordostpassagen og Handelen paa Sibirien.

Nordenfiølds gjentagne Besøg i det Ariske Hav og hans Fremtrængen til Sibiens store Flodmundinger har, som bekendt, givet Anledning til, at man fra forskjellige Sider er begyndt paa at forberede regelmæssig Handels-

forbindelse med det store Land. England og Tykland er fremmest paa dette Omraade; fra Danmark er der, som bekendt, ogsaa indledet Etableringen af en sliq Forbindelse. Det gjælder for Tiden fra alle Sider saa godt som udeluf-

kende den vestlige Del af Landet, og det Produkt, der særlig lægger Beslag paa Spekulationen, er Hvede. Denne Kornfort dyrkes i stedse større Omfang, navnlig i Obflodens store (til ca. 60,000 g. Kvadratmile angivne) Flodgebet, og i de bedste Kvaliteter i Regionerne syd for den 56de Grad N. B. Byerne Tobolsk, Omsk og Tomsk danne Midtpunkterne for de Distrikter, der producere de største Kvantiteter Hvede, som her for Tiden har en Markedspris af 5,90 Kroner pr. dansk Tønde. De nyeste Undersøgelser og Sammenligninger har derhos godtgjort, at den sibiriske Hvede, der dyrkes i Floddalene, og som i hin jomfruelige Jordbund i 6 til 8 Aar efter hverandre giver fra 15 til 17 Fold uden Anvendelse af Gjødning, omtrent har samme Godhed som den amerikanse.

Hidtil har Hvede fra det sydvestlige Sibirien kun været udført i ringe Mængde. Enkelte Partier har imidlertid i den sidste Tid taget andre Veie end tidligere, hvor de om Vinteren paa Slæder, trukne af Hensdyr, førtes over Uralbjergene til Petshorasfloden til det hvide Hav, ja endog til Norge. Engelske og tyske Fartøier har begyndt at hente den og andre sibiriske Produkter fra de Handelspladse, der navnlig langs Obfloden er anlagte af russiske og tyske Kjøbmænd, og man har begyndt med at opmaale og nærmere undersøge selve Obfloden og dens Bifloder. Disse Undersøgelser har været forbundne med mange Vanskeligheder for de Dampskibe, der er blevne benyttede dertil, dels fordi der ikke høves fuldstændige eller nyere Kartter, dels fordi Flodleiet og dets Banker ofte forandre sig og det store Antal Pramme, Botter, Kajuter og Karbaser, der føres op og ned ad Floderne, ikke, paa Grund af deres ringe Dyd-

gaaende, kunne afgive Bevisere. Det er dog lykkeligvis Dampskibet „Luise“ at trænge frem paa Ob og Irtsch lige til Byen Tobolsk.

Foruden Hvede vil ogsaa andre sibiriske Produkter i den nærmeste Fremtid søge andre Veie end de hidtil benyttede, for at naa det europæiske Marked. Saaledes er det høist sandsynligt, at Udhyttet fra de for omtrent 20 Aar siden i de Sajanske Bjerge opdagede, righoldige Graphitminer, som hidtil maatte føres ad den besværlige Landevei over Uralbjergene til Petshorasfloden, nu vil føres til Jeniseiflodens Munding. Ligeledes kan det antages, at de berømte Arbeider fra Stensiberierne mellem Altaibjergene (Soiler, Vaser, Bordplader, Kaminer af Porphyr, Diorit, Jaspis, Marmor etc.), der med store Omkostninger førtes ad Landeveien til Rusland og særlig er blevne benyttede til Pragthugningerne i Moskau, St. Petersburg og andre Byer, nu vil blive førte nordpaa, medmindre den russiske Regjerings store Projekter, vedrørende Forbindelsen med det sydlige Sibirien, i deres hele Udstrækning udføres i en nær Fremtid. Disse Projekter gaa særlig ud paa at anlægge en Kanal fra Ket til Jeniseifloden (hvorved der vilde opnaaes en uafbrudt Vandforbindelse gennem hele Sydsibirien fra den øvre Jenisei til Uralbjergene) samt at fortsætte den sibiriske Jernbane, der nu er ført fra Perm i det europæiske Rusland udover Uralbjergene til Jekaterinenburg (med en Sidegren til Uralbjergenes rige Stenkulsleier) udover Semipalatinsk lige til det stille Ocean. Et Blik paa Kartet og et andet paa den russiske Statskassens Tilstand turde imidlertid være tilstrækkeligt til at vække Tvivl om disse Foretagenders snarlige Udførelse, medens Resultaterne af Nordenstøds og Andres Undersøgelser aabne

Udsigter og andre Veie, dels allerede praktifable, dels i en nær Fremtid brugelige.

For Pelshandelen vil de nye Handelsveie være af mindre Betydning, Transporten af de til denne Handelsgren hørende Varer udkræver ikke store Midler og har en naturlig Veie og et naturligt Opland i selve Rusland. Den gjængse Forestilling om Udbyttet i saa Henseende er desuden for Tiden urigtig. Masfen af det grove Pelsværk, der kommer fra Sibirien, er den Dag idag omtrent den samme som den, der kom derfra for 20 til 30 Aar siden. Det fine Pelsværk derimod er blevet formindsket fra Aar til Aar, tilbøds med rivende Fart. I Aaret 1850 bragtes endnu 108,000 Stykker Hermelinskind til det store Marked i Irbit, i 1860 kun 56,000 og i 1870 kun 24,000 Skind. Med Hensyn til Zobelskind fandt der samtidig en endnu større Nedgang Sted, nemlig fra 43,600 i Aaret 1850 til 10,200 i 1860 og til 5,150 i Aaret 1870. Derimod er Handelen med Evane- og andre Fugleskind, der særligt benyttes til Muffer, tiltagen i de senere Aar, og mange Jæ-

gere har en ikke ringe Indtægt af at sælge Tusinder af de tallose Svømmefugle, som opfylder Floderne og de talrige Søer i det vestlige Sibirien.

Som Handelsartikel af Betydning vil derimod rimeligvis inden saa Aar, naar en mere regelmæssig Forbindelse er tilveiebragt mellem Europa og de vestsibiriske Floder, Talg, Skind og Uld samt Fjiff kunne optræde. Paa de sydsibiriske Stepper græsse tallose Hjørde, der, efter Latkin, aarlig levere Hundredetusinder af Skind samt circa. 160 Mill. Pund Talg, Smør, Kjød og Uld. En ringe Del af disse Varer er hidtil bleven udført til Rusland paa Slæder. Resten bruges af Sydsibiriens tiltagende Befolkning, men har hidtil tilbøds staaet i fabelagtig lave Priser, i ligesaa lave Priser, som de Priser er høie, der i hine Egne for Tiden betales for Kolonialvarer, europæiske Vine, adskillige industrielle Frembringelser etc., lutter Gjenstande, der efterhaanden ved et tiltagende Samkvem ville kunne afgive værdifulde Importgjenstande og bringe en gunstigere Balance tilveie for Fremtidshandelen paa Sibirien.

(„Bergensposten“)

Blandinger. — Nytt og Gammelt.

Missions-Blad. Vi har modtaget No. 1 (for Januar 1884) af „Missionsblad for lutheriske Kristne“, udgivet af Nordvest-Wisconsin Specialkonferents og redigeret af Pastor H. F. G. Krogh. Det vil udkomme fra næste Aars Begyndelse med et Nummer hver Maaned og skal koste 30 Cents om Aaret. Det sees at udgaa fra „Nordvestens“ Trykkeri i St. Paul, Minnesjota, er for sin Pris i typografisk Henseende smukt udstyret og

bør kunne gjøre Regning paa en tilstrækkelig Læsefreds blandt vore Landsmænd her i Landet. De, som ønsker at holde Missions-Bladet, behøge at melde sig og indsende Betalingen til Rev. P. A. Dietrichson, Menomonee P. D., Dunn Co., Wis.

A Winter Resort for Invalids. Applications continue to come from all sections of the North and West for information concern-

ing Brunswick as a winter home for invalids. To all such we say that Brunswick offers you all that Florida does and more too. — You can remain here, with impunity, as late in the spring as you chose, with no danger from malarial fever. Many invalids return to their Northern homes from Florida before the Northern winter is thoroughly over, owing to the early spring in that land of warmth and sunshine. Come on then all you who long for a winter home in the sunny South. You will be welcome to our balmy clime.

(Brunswick, Georgia, Avis).

Marqvæxter. Ved for en Tid siden at maale nogle Marqvæxter i vort Nabolag her i Decorah fandt vi følgende Tal: Bild Sennepsplante omtrent 9 Fod høi; Bildhamp-Straa omtr. $9\frac{1}{2}$ Fod; Sun-Flower-Stilk (Keiserkrone, „Solvendil“) over 10 Fod.

Forudanelse hos Hunden. Den 10de September 1419 steg Hertug Johan den Driftige af Burgund tilhest i sin Slotsgaard Bray-sur-Seine for at begive sig til en Sammenkomst med Frankrigs Dauphin paa Broen ved Montereau. Hans Hund havde hylet hele Natten, og da den nu saa sin Herre i Begreb med at ride bort, styrtede den med sunkende Dine og strittende Haar ud af sit Hus. I det Hertugen satte sin Hest i Bevægelse, efter at han for sidste Gang havde hilst paa den unge Ridderfrøken de Giac, som saa ud efter ham fra sit Vindue, rev Hunden saa voldsomt i sin Lænke, at denne brast, hvorpaa Dyret sprang op paa Hestens Bryst og bed den saa stærkt, at den steilede, hvorved Hertugen nær var kommen ud af Sadeln. Staldkarlene søgte at fordrive Dyret med Pisten, men Hunden styrtede løs paa Hesten, og

da Hertugen antog den for gal, greb han en ved Sadelknappen hængende Stridsøxe og knuste dermed Hundens Hoved. Doende laa det stoffels Dyr paa Slotsportens Tærskel, som om den endnu i Døden vilde spørre sin Herre Veien. Hertugen satte sin Hest rask hen over den trofaste Hund, og red til Broen ved Montereau, paa hvilken han blev myrdet. (Bergens Aftenblad.)

Myg som Føde. I sin „Anden Reise i Sydasrika“ fortæller Livingstone følgende: „Paa denne Tid af Aaret holde Beboerne ved den nordre Ende af Søen (Nyassa) en Høst, som staffer dem et eget Slags Føde. Da vi nærmede os det yderste Punkt for vor Reise, saa vi Skyer — ligesom Røgstøtter fra milelange Steppebrande — bugte sig i sydvestlig Retning, og vi tænkte, at Landet paa hin Side, som vi ikke kunde se, nu traf sig sammen, saa vi maatte være nær ved Enden af Søen. Men Morgenens efter seilede vi gennem en af Skyerne paa vor Side og opdagede, at det hverken var Røg eller Taage, men tallose Millioner af smaa bitte Myg, som kaldes „kunge“ (Sky eller Taage). De opfyldte Luften, umaadelig høit tilveirs, og spærmede paa Vandet, hvori de ikke kunde synke, saa lette vare de. Vi maatte lufte baade Dine og Mund, imedens vi kom gennem denne levende Sky, der pistede os i Ansigtet som det fineste Snefog. Da vi slap ud af Skyen laa Mygene i Baaden i Tusindvis. De Indfødte indsamle disse smaa Insekter om Natten og koge dem til tykke Rager, som regnes for en lækker Bid — Millioner Myg i hver Rage. En Rungofage, som var 1 Tomme tyk og saa stor i Omfang som en af de gamle flade Rastjætter, blev os foræret; den var meget mørk at se til og smagte lidt som Kaviar eller som saltede Græshopper.“

Springvand i London. I London eksisterer et Selskab, der bygger og underholder Springvand, for at Mennesker og Dyr der kan lække sin Tørst. Dette Selskab havde for nogle Dage siden Møde under Præsidium af Hertugen af Westminster for at gennemgaa de Arbejder, der vare udførte i det forløbne Aar, og høre Beretningen om samme. 40 nye Fontæner for Mennesker og 48 for Dyr vare byggede i det forløbne Regnskabsaar i London og dets Nabostad. Mere end 25,000 Mennesker og 13,000 Heste vare optalte drikkende ved 6 af dem i Løbet af 24 Timer. Der blev fremhævet, hvor særdeles meget Godt Selskabet udrettede med sine Midler for tørstige Mennesker og Dyr. Selskabet havde ved sine Dyrefontæner vistnok frelst mangan Hund fra Hundegalstaf. (Mgbl.)

Gaader og Opgaver.

No. 235. Snart jeg i Bjergets Indre sover,
Snart hviler jeg i Jordens Skjød,
Snart glider jeg med Flodens Bover,
Har paa dens Bund en Seng saa blød.

Men af, hvor dybt jeg end mig dolger,
Jeg har ei noget fredet Hjem;
Thi Mennesket mit Spor forfølger,
Vil drage mig for Lyset frem.

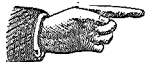
Min Glands saa let hans Die blænder;
Han tror, hos mig maa Lykken bo.
Men han maasse for sent erkjender,
Jeg skjenker ikke Fred og No.

Et Bogstav bort, og jeg er vorden
En varm og blød og nyttig Ting,
Som voxer — om ei frem af Jorden —
Paa hvad der gaar paa Jord omkring.

—a. (For Ungd.)

Opløsninger til No. 19 og 20.

No. 232. A Bed. No. 233. Florida. No. 234. Svin. Vin.

Der er et meget stort Antal Abonnenter, som endnu staaar til Rest med Kontingent for Bladet. Da vi trænger til at faa en hel Del Penge ind, bedes alle Restancer indsendte uden Ophold.

Adresse: **K. Thronsen,**

Box 1014, Decorah, Iowa.

Indhold: Til Erindring om Luthers Fødsel (Digt). — Helenas Familie. — Dr. Kaspar Kreuziger. — Nordostpassagen og Handelen paa Sibirien. — Blandinger — Nytt og Gammelt. — Gaader og Opgaver.

R. F. Gibson,
JUSTICE OF THE PEACE,
INSURANCE, COLLECTING AGENT, REAL ESTATE.

Office in Adams Block, Winnebago St., DECORAH, IOWA

G. R. WILLETT.
N. WILLET.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEY'S AT LAW,
DECORAH, — — — — — IOWA.

Hans Johnsen,
SADELMAGER.

handler med

Sadler, Svøber, Bidsler etc.,

forfærdiger i sit eget Værksted efter Bestilling alle Slags Ruder, Seleringe etc.

Decorah, — — — — — Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA.

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffeovne samt Kobber- og Blikvarer, Gaardsredskaber og Verktsøi, Bygningsmaterialier, saasom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Olie.

Kobber- og Blikvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

E. CUTLER ATTORNEY AT LAW & General Insurance Agent.
Office in Adams Block. DECORAH, IOWA.

Ældre Bind af „For Hjemmet“ (18. 19. 20. 21. 22. 23. 24.)
sendes portofrit for regulær Pris.

J. T. RELF.
PHOTOGRAF,

handler med Rammer, Lister, Albums, Fløiels-Indfatninger, Stereoskop-Billeder etc.
Gamle Billeder kopieres.

Smaa børn photograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. Alle mine Negativbilleder retoucheres af den udmærkede Retoucher, Hr. Eugene Austin. Aflæg mig et Besøg. Mit Galleri er over Montgommers Drugstore, Decorah, Iowa.

Kabringer

af Hvede og Rug, Honningfager, grovt og fint Rug- og Hvedebrød m. m. anbefales fra

Hansen & Hutchinsons Damp-Bageri.

Water Street, Decorah, Iowa.

 Norske Stonrøtter bages efter Bestilling.

99 CENT STORE 99

Det smukkeste Udvalg af Galanteri-Varer i Decorah, passende til Bryllups- og Høitidspræsenter og en elegant Samling af solvpleterede Varer forefindes altid. Her er ogsaa det rette Sted til at kjøbe Stambøger (Autographs), Photograf-Albums, Vaser, Toilet-Gjenstande, Lamper, Speile og musikalske Instrumenter. Billed-Hammer leveres efter Bestilling.

Agentur for Crown Sewing Machine.

A. R. Vance, Water St., Decorah, Ia.

C. C. COOK Optikus og Uhrmager, har tilsalgs Brillor de bedste i Handelen. Lomme- og Stue-Uhre repareres smukt. Tæt ved Post Office, Decorah, Iowa.

Land til Salgs.

Undertegnede har til Salgs 40 Acres Land beliggende i Pleasant Township, Winnesheit County. Det sælges paa moderate Betingelser enten for Kontant eller paa Henstand, der kan lempes efter Kjøberens Ønske.

G. B. Johnson,

Office i Adams Block, Decorah, Iowa.

Afhandlinger og Fortællinger.

Billedhugger Thordaldsen og hans Kunst, de asyriske Udgravninger og det gamle Testamente, de udmærkede Fortællinger Skovli-Lierne og Marie samt meget andet interessant Læsestof (6 Hefter af „For Hjemmet“) sendes portofrit for 50 Cents.

Adresse: K. Thordsen,

Box 1014, Decorah, Iowa.

Decorah Business College

tilbyder et omfattende praktisk Kursus for \$25.00 (Terminens Længde efter Enhvers Behov). Man kan begynde naarsomhelst hele Aaret igjennem, og Skolen har ogsaa en Klasse for Damer. Bestyreren er en Bogholder med 35 Aars Praxis. Skolens 9de Aars - Cirkulær sendes til Enhver, som derom henvender sig til Bestyreren

JOHN R. SLACK.

Iver Larsen
følgel udelukkende for Kontant og hand ler med
DRYGOODS, NOTIONS,
Færdiggjorte Klæder,
Hatte, Huer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.
i Brødrene Gullitsons forrige Store.
Decorah - - Iowa.

A. C. Smith, M. D.,
Dien- og Dre=Læge.
Decorah : : Iowa.

Vi kan tilraade vore Læsere
at handle hos

BEN BEAR,
respektabel Klædehandler,

DECORAH, - - - - - IOWA.

☛ Varerne ere just, hvad de udgives for, Priserne saa lave som muligt.

[14.24.]

My Möbelhandel.

J. JACKWITZ.
DECORAH, IOWA,

Alle Slags Møbler, saavel simple som fine og elegante, sælges til Ti
dens billigste Priser. Reparationer udføres.

Ligklister hæves paa Lager. Begravelseser besørget.

To Søstre, original Fortælling fra en norsk Fjeldbygd, (4 Hef-
ter af „For Hjemmet“) samt to ældgamle Sange
fornyeede („Tolvtalvisen“ og „den gyldne ABC“) sendes portofrit for 30
Cents; Fortællingen alene for 25 Cts., Sangene alene for 10 Cts.

Adresse: R. Throndein, Box 1014, Decorah, Iowa.

E. P. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,

Adams Block.

DECORAH IOWA

G. I. Wendling

forfærdiger

Kaleschevogne og Buggier
og forøvrigt alleslags Sjoretoier efter Bestilling.
Reparationer udføres.

Verksted paa Hjørnet af Washington St. og Broadway.

Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En lutherisk Høiskole for Gutter og Piger,
Northfield, Minnesota.

Nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er \$30.00 for Skoleaaret (10 Maaned) og for en Termin i Forhold. Koft billig.

Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren

Th. N. Mohn, Northfield, Minn.

E. P. Haugen,

— Eier af —

Decorah Marble Works.

Water St. - - DECORAH, IOWA.

Jeg har fitret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norske Stenhuggere, har Landsmand den Fordel, at de kan faa sin Insription feilfri, hvilket er aldeles unulligt, hvor man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret Dhr. J. W. Hoy, Thorvald Ropsland, O. G. Arnesen og M. W. Ridder.

E. P. Haugen.

~~~~~

Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilskrive mig samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og jeg skal da sende ham Tegninger med vedføjet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar, han udvælger, tilligemed Ordre og Insription samt nærmeste Fragt-Office.

E. P. Haugen.

S. O. WILSON, MERCHANT TAILOR,

Verksted tværs over for *Woolen Factory Store*,

DECORAH, - - - - - IOWA.

Et smukt Udvalg af Toier til Klædninger just modtaget. Alt Arbeide garanteres.